

Verenigde Staten

USA

Studie verwezenlijkt ter gelegenheid
van de gezamenlijke economische zending
onder het voorzitterschap van Z.K.H. Prins Filip

Verantwoordelijk uitgever: Marc Bogerman
Auteur: Thomas Brier
Grafische vormgeving en uitvoering: Image
Plus - communicatie corporate

Van 22 tot 30 juni 2011

agentschap voor
buitenlandse handel

Voorwoord

Met een bevolking van bijna 308 miljoen inwoners en een B.B.P. per hoofd van de bevolking dat tot de hoogste ter wereld behoort, vormen de Verenigde Staten de grootste economie op onze planeet. De Amerikaanse markt is dan ook van kapitaal belang voor Belgische exportgerichte ondernemingen. Het land bekleedt een leidende positie in bijna alle spitstechnologische sectoren en is en blijft de standaard waarmee de andere economieën zich vergelijken.

Dit alles kon echter niet verhinderen dat het Amerikaanse economische bouwwerk op zijn grondvesten daverde tijdens de economische crisis van 2008 en 2009. De schok die volgde op het uiteenspatten van de luchtbel op de vastgoedmarkt en het aan de oppervlakte komen van talloze toxische activa in de balansen van de banken, heeft de Amerikaanse economie in een recessie geduwd. Hoewel het beleid van president Obama zijn vruchten lijkt af te werpen, zullen de gevolgen van de crisis nog enkele decennia voelbaar zijn, zowel budgettair als wat de werkgelegenheid betreft.

Ondanks het voorgaande en in de pure traditie van de Amerikaanse ondernemingszin leeft de economie weer op. De productie verhoogt, de werkgevers en consumenten zijn optimistisch en de orderboekjes raken weer gevuld dankzij

de nieuwe steunmaatregelen die de federale overheid en de staten namen, maar vooral dankzij de concurrentiekracht van de Amerikaanse ondernemingen.

Terwijl het grootste deel van de crisis achter ons lijkt te liggen, worden de protectionistische maatregelen die de overheid nam stelselmatig ingetrokken en zijn de buitenlandse ondernemingen opnieuw welkom in het land van Uncle Sam. Het is dan ook het uitgelezen moment voor Belgische ondernemingen die zich willen vestigen in de Verenigde Staten, die zich willen uitbreiden of die kwaliteitsvolle partnerschappen met spitstechnologische ondernemingen willen aangaan.

Het is in deze context dat het Agentschap voor Buitenlandse Handel, in samenwerking met zijn gewestelijke partners (Flanders Investment and Trade), (Brussel Export) en (l'Agence wallonne à l'Exportation et aux Investissements étrangers) deze Prinselijke zending organiseert. Wij zijn ervan overtuigd dat deze zending voor onze ondernemingen de ideale gelegenheid vormt om te tonen dat ze over de nodige knowhow beschikken.

We wensen u veel plezier bij het lezen van deze studie die de eerste stap vormt op weg naar de Verenigde Staten.

Fabienne L'Hoost
Adjunct-Directeur-generaal

Marc Bogaerts
Directeur-generaal

Executive Summary

De Verenigde Staten, de grootste economie ter wereld, zijn een zeer belangrijke handelspartner voor de Belgische ondernemingen. Dankzij een beleid dat gericht is op innovatie en uiterst doeltreffende R&D is het land de wereldleider geworden in alle spijtstechnologische sectoren. Bovendien heerst er voor buitenlandse ondernemingen een open en zeer competitief zakenklimaat.

De Amerikaanse economie leeft echter boven haar stand. Sinds het begin van deze eeuw zijn de overheidsfinanciën er snel op achteruitgegaan. Volgens ramingen bedroeg de kolossale Amerikaanse schuld 9.131,9 miljard USD in 2010, d.w.z. 62,3 % van het B.B.P. Ook de gezinnen zitten in de schulden en de onbezonnen kredietverstrekking aan die gezinnen heeft geleid tot een onzekere financiële toestand en de subprime-crisis. Het land is bovendien een netto-invoerder van buitenlandse producten en slechts 1 % van de Amerikaanse kmo's is actief in de export.

Net als elders werden daarom een aantal protectionistische maatregelen genomen, maar ondertussen heeft de Amerikaanse economie zich opnieuw opengesteld voor de rest van de wereld. De recentste informatie is bemoedigend en getuigt ervan dat de Verenigde Staten weer aanknopen met een groei. In deze context is een gezamenlijke economische zending dan ook bijzonder welkom om zich te kunnen positioneren en de trein van de economische heropleving niet te missen.

Het land is wereldleider op het vlak van de levenswetenschappen: 60 % van de zakelijke transacties in deze sector vindt plaats in de Verenigde Staten. Ondanks de economische en financiële crisis van 2008 en de lagere uitgaven voor R&D die er het gevolg van waren, heeft de industrie koers gehouden en positieve inkomsten weten te boeken, deels ook dankzij de permanente steun die de sector van de federale regering en de verschillende Amerikaanse staten kreeg. De farmaceutische sector, die diepgaande veranderingen ondergaat als gevolg van de hervorming van de gezondheidszorg door

Barack Obama en de nieuwe innovatiestrategieën van de grote groepen, blijft de voornaamste afzetmarkt voor de productie en het onderzoek uit België.

Van 27 tot 30 juni 2011 vindt in Washington de BIO-beurs plaats, de internationale hoogmis van de biotechnologische sector. Het staat vast dat dankzij de zichtbaarheid van de Prinselijke zending onze ondernemingen er succesvol zaken zullen kunnen doen. Naast de belangrijke deelname aan de beurs via een Belgisch paviljoen zal de zending ook halt houden in New York en Boston zodat de hele "biotechnologische corridor" aan de Amerikaanse oostkust wordt aangedaan. Gelet op de recente beslissingen die de federale overheid en de staten namen, kunnen we stellen dat de steun vanuit de overheid aan deze sector nog werd opgeschroefd, wat een goed voorteken is voor de Belgische ondernemingen die aan BIO 2011 deelnemen.

Tijdens de economische crisis kromp de sector van de medische uitrustingen met 0,1 %, maar begin 2010 werd weer met de groei aangeknoopt. R&D ging erop vooruit en de ziekenhuizen konden weer makkelijker op financiering rekenen terwijl de consumenten, die hun uitgaven tot dan toe hadden uitgesteld, opnieuw wat meer vertrouwen in de toekomst kregen. Met een bezoek aan New York en Boston, twee grootsteden met respectievelijk de derde en vierde hoogste werkgelegenheidsgraad in de sector van de medische uitrustingen, zal de economische zending van juni 2011 zonder enige twijfel tal van deuren openen voor de ondernemingen die actief zijn in deze sector.

Wat groene energie betreft, zijn de Verenigde Staten de belangrijkste producent en consument van milieuproducten en -technologieën. Met Barack Obama aan het hoofd van het land werden de Amerikaanse ambities inzake milieubescherming naar boven bijgesteld. De American Recovery and Reinvestment Act, die de administratie op het hoogtepunt van de crisis invoerde, legt de nadruk op de ontwikkeling van de industrie van milieutechnologieën en schone energie.

De regering wil bovendien haar energieafhankelijkheid van de olielanden beperken.

Een belangrijk deel van de zending zal ook gewijd zijn aan de financiële sector, voornamelijk tijdens het bezoek aan New York. Volgens de “Global Financial Index 2011” blijft de stad een zeer belangrijk financieel centrum. New York bekleedt de tweede plaats, na Londen.

Ondanks de concurrentie van de opkomende economieën blijft ook de Amerikaanse markt van informatie- en communicatietechnologieën de grootste ter wereld. De telecomsector, die zwaar door de crisis werd getroffen, is stapsgewijs aan het herstellen en zou in 2011 snel moeten groeien. In de informatica-industrie is, zowel voor de hardware als de software, de groei op lange termijn verzekerd.

Het Agentschap voor Buitenlandse Handel en zijn gewestelijke partners zijn ervan overtuigd dat de Belgische ondernemingen, ondanks het bijzonder competitieve klimaat van de Amerikaanse economie, hun technologische troeven kunnen uitspelen om de trein van de Amerikaanse economische heropleving niet te missen.

Na een stand van zaken van de huidige macro-economische toestand in de Verenigde Staten geeft deze studie een sectorale analyse van het land, waarbij we ons zullen toespitsen op drie zeer dynamische domeinen. Daarna volgt een analyse van recente Belgische succesverhalen in de Verenigde Staten alvorens af te sluiten met een hoofdstuk over de zeden en gewoonten die in de Amerikaanse zakenwereld gangbaar zijn.

Inhoud

Voorwoord	1
Executive Summary	2
1. Algemene gegevens	7
2. Economische gegevens	9
2.1. Kernindicatoren	9
2.1.1. BBP	9
2.1.2. Werkgelegenheid	11
2.1.3. Inflatie	12
2.1.4. Wisselkoers	13
2.1.5. Schuld en tekort	14
2.2. Buitenlandse handel	16
2.2.1. Handelsbetrekkingen op wereldvlak	16
2.2.2. Handelsbetrekkingen met België	19
2.3. Directe buitenlandse investeringen	22
2.4. Risicobeoordeling	24
2.4.2. Risicobeoordeling door Delcredere	24
2.4.1. Andere risico-indicatoren	25

3. Sectorale benadering	27
3.1. Levenswetenschappen	27
3.1.1. Farmaceutische producten	29
3.1.2. Biotechnologie	31
3.1.3. Medische apparatuur	33
3.2. Milieutechnologieën	37
3.3. Informatie- en communicatietechnologieën	42
3.3.1. Telecommunicatie	42
3.3.2. Informatica	44
4. Recente succesverhalen	47
5. Gedragscode	51
6. Nuttige adressen	53
6.1. In België	53
6.2. In de Verenigde Staten	54
6.3. Nuttige websites	60
7. Bronnen	63

1 Algemene gegevens

1. Algemene gegevens

De Verenigde Staten vormen een federale constitutionele republiek (op basis van de grondwet uit 1787) die bestaat uit 50 staten en een federaal district (District of Columbia (D.C.)). Puerto Rico en de Marianen worden beschouwd als geassocieerde Commonwealth-territoria. De staten worden onderverdeeld in *counties*, die op hun beurt weer bestaan uit *townships*. De hoofdstad van de Verenigde Staten is Washington, D.C.

→ Het Amerikaanse bevolkingsaantal is al hoog en groeit nog: volgens de telling van 2010 waren er 307,7 miljoen inwoners (+0,97 % in vergelijking met 2009), waarvan 82 % in de stedelijke zones. De dichtstbevolkte steden zijn New York (19 miljoen inwoners), Los Angeles (12,9 miljoen) en Chicago (9,6 miljoen).

↘ De levensverwachting bij geboorte is hoog: 75,78 jaar voor mannen en 80,81 jaar voor vrouwen.

↘ De Amerikaanse bevolking bestaat voor 49,2 % uit mannen en voor 50,8 % uit vrouwen.

↘ De bevolking bestaat voor 72,4 % uit blanken, voor 12,6 % uit zwarte of Afro-Amerikaanse mensen, voor 4,8 % uit mensen van Aziatische oorsprong en voor 0,9 % uit "natifs" uit Alaska, voor 0,2 % uit mensen uit Hawaï en de andere eilanden uit de Stille Oceaan en voor 6,2 % uit personen van een ander ras. 2,9 % van de bevolking behoort tot meer dan één etnische groep.

↘ 51,3 % van de Amerikanen is protestants, 25,5 % is katholiek, 1,7 % is mormoon, 1,7 % is Joods, 0,7 % is boeddhistisch, 0,6 % is moslim en 16,1 % hangt officieel geen religie aan.

↘ De bevolking is geconcentreerd in het noordoosten van het land en in mindere mate aan de westkust en de grens met Mexico. Het centrum van het land is minder bevolkt.

→ De oppervlakte van de Verenigde Staten bedraagt 9.161.923 km², wat van het land het derde grootste land ter wereld maakt (300 maal België). Bijna een vijfde van de oppervlakte wordt voor landbouw gebruikt.

→ De officiële landstaal is het Engels. De andere talen worden relatief weinig gesproken door de bevolking, zelfs al gebruikt de Latijns-Amerikaanse bevolking het Spaans.

→ De belangrijkste grondstoffen zijn steenkool (27 % van de wereldvoorraden), koper, lood, molybdeen, fosfaten en zeldzame aardelementen, maar het land beschikt ook over uranium, bauxiet, goud, ijzer, kwik, nikkel, kalium, zilver, tungsteen, zink, aardolie, aardgas en hout.

→ Het Amerikaanse klimaat is hoofdzakelijk een gematigd klimaat. Het zuiden kent een subtropisch klimaat. De gemiddelde temperatuur in juni schommelt in Washington D.C. tussen 18 en 29 °C.

→ De nationale munt is de Amerikaanse dollar (USD), ofwel 100 dollarcent. Op 28 maart 2011 was een USD 0,708 EUR waard. De prijs van de Big Mac (door het weekblad The Economist gebruikt om een beeld te geven van de koopkracht van de diverse deviezen) bedroeg in 2010 gemiddeld 3,71 USD, wat betekent dat de koopkracht van een dollar 1,29 maal groter is in de Verenigde Staten dan in de eurozone.

2 Economische gegevens

2. Economische gegevens

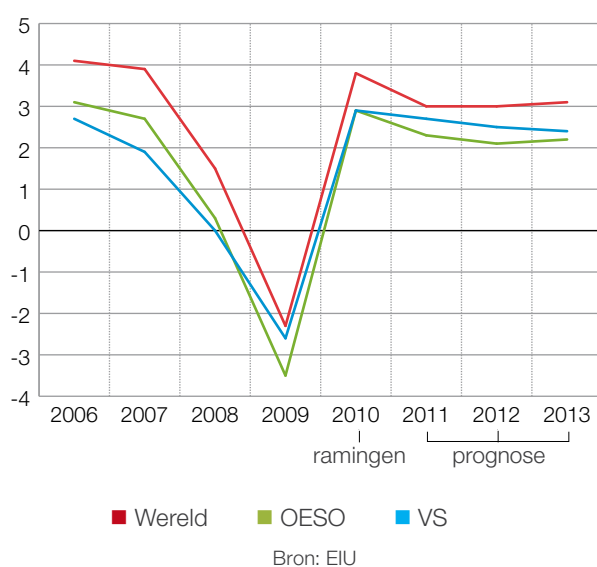
2.1. Kernindicatoren

2.1.1. B.B.P.

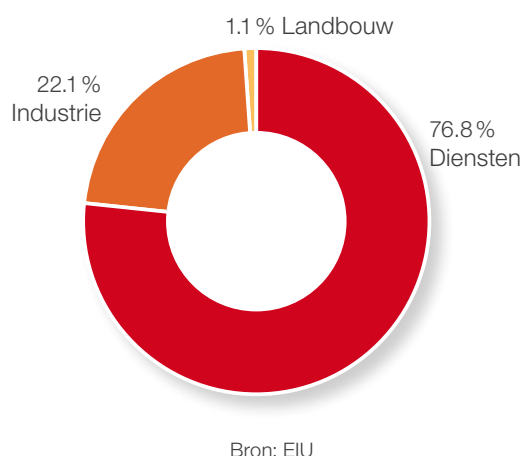
B.B.P. in volume

In 2009 bedroeg het nominaal bruto binnenlands product van Amerika 14.119 miljard USD. Het B.B.P. per hoofd van de bevolking bedroeg dan weer 46.020 USD. Op basis van de beschikbare ramingen zou het B.B.P. in 2010 14.723 miljard bedragen, terwijl het B.B.P. per hoofd van de bevolking 47.560 USD zou bedragen. Voor 2011 voorzien de analisten van de Economist Intelligence Unit een B.B.P. van 15.423 miljard USD en een B.B.P. per hoofd van de bevolking van 49.380 USD.

Figuur 1: Groei van het BBP, in %

Figuur 2: Sectorale samenstelling van het BBP in 2010

De Amerikaanse economie is de grootste ter wereld. Met bijna 4,5 % van de wereldbevolking genereren de Verenigde Staten bijna 20 % van de wereldrijdome, gemeten in koopkrachtpariteit. De V.S. staan voor 17,67 % van de handelsstromen en 15,76 % van de stocks aan directe buitenlandse investeringen in 2010, wat duidt op een onbetwistbare economische kracht. De V.S. zijn ook de belangrijkste partner van de Europese Unie: volgens het Center for Transatlantic Relations van de John Hopkins University zorgen de trans-Atlantische economische relaties voor 5.000 miljard USD aan inkomsten per jaar en bijna 15 miljoen jobs.

De Amerikaanse economie leeft echter boven haar stand. Zowel wat de consumenten als wat de overheidsfinanciën en de internationale handel betreft, zijn de Verenigde Staten afhankelijk van buitenlandse financiering.

De weerslag van de *subprime-crisis* op de Amerikaanse economie was groot. Het B.B.P. stopte in 2008 met groeien en kromp in 2009 met 2,6 %. De werkloosheidsgraad, die in januari 2008 5 % bedroeg, bereikte op het hoogtepunt van de crisis in oktober 2009 een recordhoogte van 10,1 %. De Obama-administratie die nog maar net in functie was, moest die crisis het hoofd bieden, wat

in februari 2009 gebeurde met de goedkeuring van een ambitieus herstelprogramma, de “American Recovery and Reinvestment Act” (ARRA). De krachtlijnen van dat plan zijn:

- 787 miljard USD die in totaal worden vrijgemaakt;
- 288 miljard rechtstreekse hulp aan de Amerikaanse gezinnen in de vorm van belastingverminderingen en bijkomende inkomsten;
- 224 miljard om de federale financiering van het onderwijsstelsel en de gezondheidszorg te verhogen. Dat bedrag wordt ook aangewend om de werkloosheidsuitkeringen uit te breiden;
- 275 miljard voor contracten, beurzen en federale leningen;
- het aan de milieunormen laten voldoen van 75 % van de federale gebouwen;
- een doorgedreven controlemechanisme op het gebruik van fondsen.

Het is moeilijk om de economische effecten van het plan te beoordelen. De impact van contracyclische maatregelen meten is immers complex om de eenvoudige reden dat we niet kunnen weten wat gebeurd zou zijn zonder dat herstelplan. Het tweede kwartaalrapport van de administratie raamt echter dat dankzij deze maatregelen de recessie en het verlies aan banen kon worden beperkt. De ARRA zou het groeipercentage met 2 tot 3 % hebben versneld tijdens het eerste kwartaal van 2009, tussen 3 en 4 % tijdens het tweede kwartaal en tijdens het derde kwartaal van 2009 zou er tussen 1,5 en 3 % meer groei zijn geweest. Dankzij het herstelplan zouden tussen 1,5 en 2 miljoen banen zijn gecreëerd, waarvan 52.000 in de sector van de groene energie.

Het plan zal er echter ook toe leiden dat de Amerikaanse schuld groter wordt. Terwijl de Verenigde Staten de crisis ingingen terwijl ze al een tekort hadden (vooral als gevolg van de belastingverlagingen van 2001 en 2003, de uitgaven voor veiligheid en defensie door de oorlog in Irak en de verhoging van de uitgaven voor de gezondheidszorg) heeft het herstelplan van Obama geleid tot

een overheidstekort van 10 % in 2009 en van 8,9 % in 2010. Zo steeg de Amerikaanse schuld van 37,7 % van het B.B.P. in 2008 tot 62,3 % in 2010.

Dankzij een tweede golf van stimuli in de vorm van verlagingen op de inkomstenbelastingen en het behoud van tal van fiscale vrijstellingen uit het tijdperk-Bush veert de Amerikaanse economie echter opnieuw op. Volgens de jongste informatie knoopt het land weer aan met de groei, met voor 2010 een groeipercentage van 2,9 %. De economische heropleving wordt ook ondersteund door het beleid van de Federal Reserve die massaal liquiditeiten in het monetair systeem heeft gepompt om zo de intrestvoeten te doen dalen. Sindsdien zijn de vertrouwensindicatoren weer op groen gesprongen en kent het B.B.P. een permanente groei.

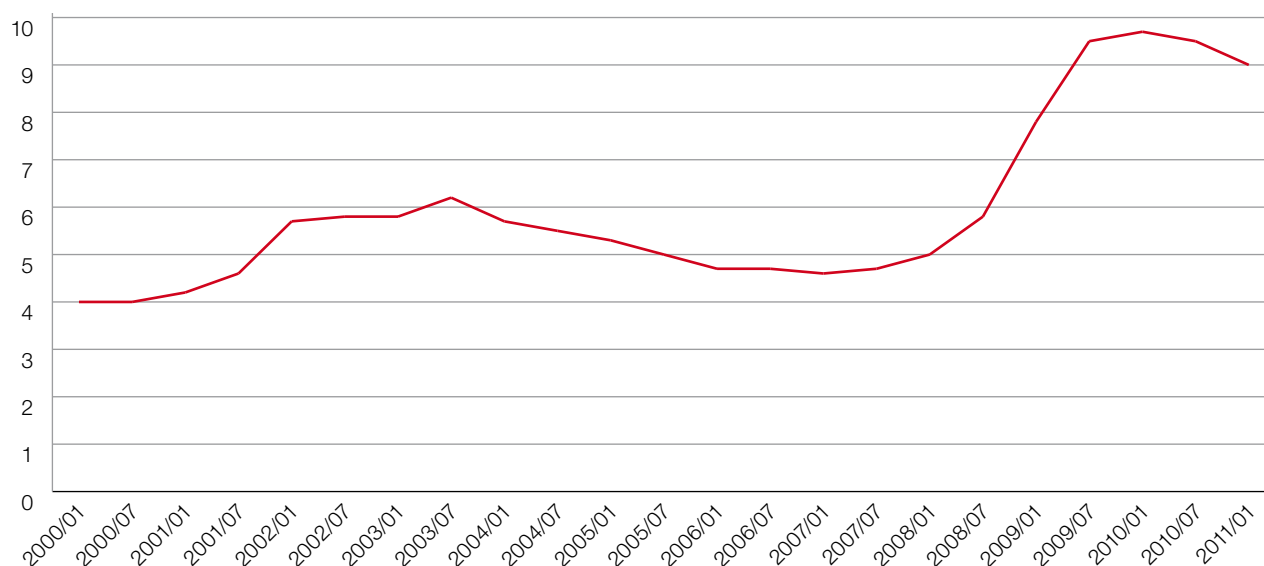
Ook het standpunt van Barack Obama is gewijzigd. Zijn aanvankelijke houding, die door sommigen als “anti business” werd bestempeld, veranderde en de president heeft zich geherpositioneerd na de nederlaag van de Democratische partij tijdens de “midterm”-verkiezingen van november 2010. Ook de benoemingen van William Daley (toen directeur van JP Morgan Chase) op de post van *chief of staff* van het Witte Huis en van Gene Sperling (die meer tot het centrum behoort in vergelijking met zijn voorganger Larry Summers) als directeur van de economische raad van de president hebben gezorgd voor toenadering tussen de administratie en de zakenwereld.

“Now it's our turn. We know what it takes to compete for the jobs and industries of our time. We need to out-innovate, out-educate, and out-build the rest of the world. We have to make America the best place on Earth to do business. We need to take responsibility for our deficit, and reform our government. That's how our people will prosper. That's how we'll win the future.”

Barack Obama,
tijdens zijn State of the Union, januari 2011.

2.1.2. Werkgelegenheid

Figuur 3: Werkloosheidsgraad bij personen ouder dan 16 jaar, in %

Bron: Bureau of Labor Statistics

De werkloosheidsgraad is snel gestegen door de economische en financiële crisis van 2008 en 2009 (7,3 miljoen banen gingen verloren) en de Amerikaanse economie heeft het moeilijk om het aantal mensen zonder baan te beperken. Aangezien de ondernemingen tot nu toe weinig vertrouwen in het herstel hadden, hebben ze ervoor gekozen hun aanwervingen uit te stellen. In dit verband verwachten de experts van de OESO vóór 2013 geen terugkeer naar de toestand op de arbeidsmarkt zoals die was voor de crisis.

De maatregelen die in 2009 werden genomen, hebben weliswaar tussen 2,5 en 3 miljoen banen kunnen redden die anders verloren zouden zijn gegaan, maar de herstelmaatregelen slagen er moeilijk in om er nieuwe te creëren. Het aandeel langdurige werklozen stijgt snel.

Ondanks de recente daling van de werkloosheidsgraad tussen december en maart, deels toe te schrijven aan de gewijzigde methodologie van het Bureau of Labor Statistics, zijn de experts van de Economist Intelligence Unit van mening dat die werk-

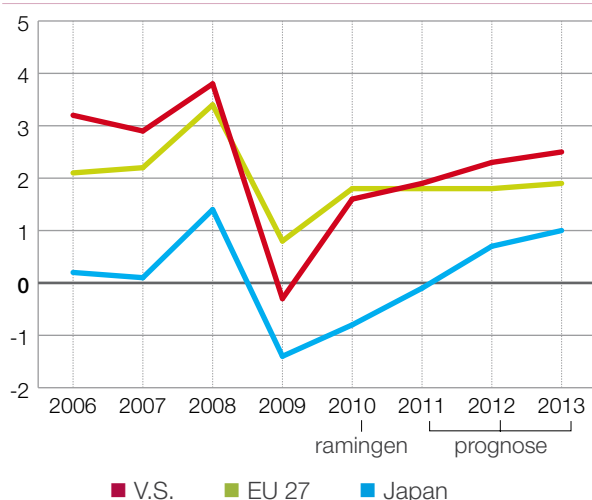
loosheidsgraad in de toekomst niet snel zal dalen. Aangezien er steeds meer Amerikanen op arbeidsleeftijd zijn, is het immers nodig per maand meer dan 150.000 nieuwe banen te creëren om de werkloosheid te doen dalen. Op basis van al die informatie zou de werkloosheid in 2011 8,6% moeten bedragen.

“We do see some grounds for optimism about the job market over the next few quarters, including notable declines in the unemployment rate in December and January, a drop in new claims for unemployment insurance, and an improvement in firms’ hiring plans. Even so, if the rate of economic growth remains moderate, as projected, it could be several years before the unemployment rate has returned to a more normal level.”

Ben Bernanke, halfjaarlijks rapport over het monetaire beleid voor het Congres, maart 2011

2.1.3. Inflatie

Figuur 4: Inflatie, in %

Terwijl de inflatiegraad in 2008 onrustwekkende proporties aannam, heeft de economische crisis van eind 2008 en 2009 de inflatiedruk op de Amerikaanse economie drastisch verminderd. Door de beperking van de economische activiteit was de monetaire massa die werd uitgewisseld tussen de economische actoren immers kleiner. Tijdens de drie eerste kwartalen van 2009 kende het land zelfs een periode van deflatie.

Op het hoogtepunt van de crisis bestond de reactie van de Federal Reserve uit een massale injectie van liquiditeiten via het opkopen van de toxische activa bij de banken. Die maatregel, waarvan gedacht werd dat ze het bankkrediet zou aanzwengelen en de rentevoeten zou doen dalen, zal helaas niet de verwachte

effecten hebben. Aangezien de rentevoeten al op hun laagste niveau stonden, is de Federal Reserve tussen november 2010 en juni 2011 overgegaan tot een nieuwe massale monetaire injectie, een procedure die “kwantitatieve versoepeling” (“quantitative easing”) genoemd werd.

Dat beleid van massale injecties van deviezen in de Amerikaanse economie was mogelijk gemaakt door een bijzonder lage inflatiegraad. Dankzij het overkopen van 600 miljoen USD aan Amerikaanse schatkistcertificaten kon het land zich uit de deflationaire spiraal losrukken en heeft het kunnen aansluiten bij het herstel van de economie door de rentevoeten nog te doen dalen.

Analisten vrezen echter opnieuw voor een stijgende inflatie. Gegevens voor de maand februari 2011 duiden op een stijging van die inflatie met 2,2 % in een jaar, tegenover 1,7 % in januari, onder meer door de stijgende grondstof- en voedselprijzen. Gelet op de economische toestand in het land lijkt het weinig waarschijnlijk dat de Federal Reserve tijdens de tweede helft van 2011 haar versoepelingsmaatregelen verlengt. Haar rentevoeten zou ze ten vroegste tegen 2012 verhogen.

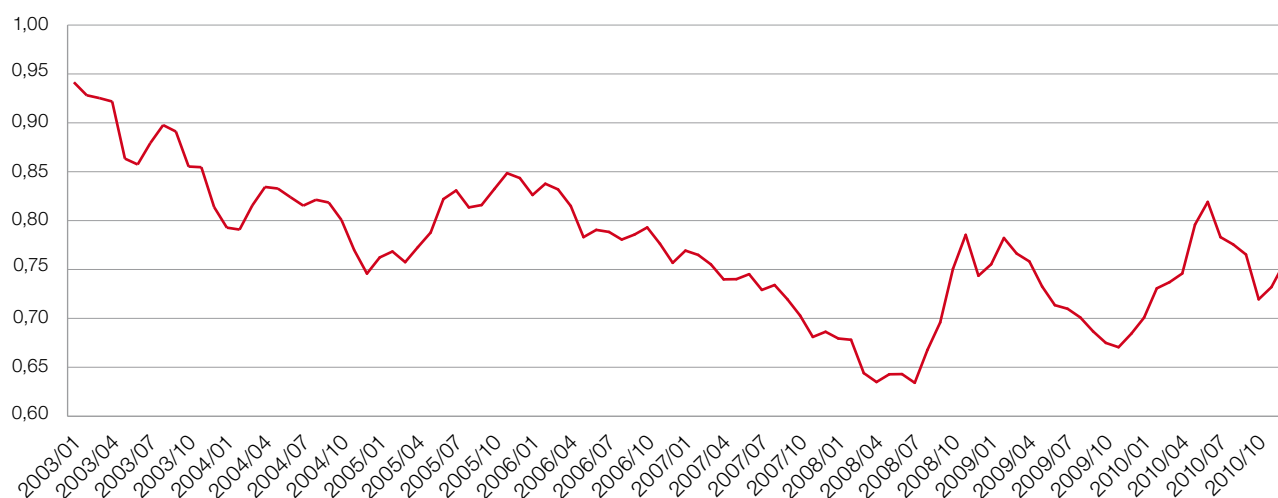
“() sustained rises in the prices of oil or other commodities would represent a threat both to economic growth and to overall price stability, particularly if they were to cause inflation expectations to become less well anchored. We will continue to monitor these developments closely and are prepared to respond as necessary to best support the ongoing recovery in a context of price stability.”

Ben Bernanke, halfjaarlijks rapport over het monetaire beleid voor het Congres, maart 2011

2.1.4. Wisselkoers

Figuur 5: Nominale wisselkoers EUR/USD

Bron: EIU

Na aanzienlijk geleden te hebben tijdens de crisis en in maart 2008 een dieptepunt te hebben bereikt van 0,632 euro voor een dollar is het groene bankbriefje vandaag aan een stijgende tendens bezig ten aanzien van de euro. De reële wisselkoers, gewogen volgens het aandeel van de handelspartners, wijst immers op een waardevermeerdering van de dollar. Die sterkere dollar is vandaag toe te schrijven aan zowel de economische heropleving in de Verenigde Staten als aan het herwonnen vertrouwen van de Amerikaanse consumenten en de crisis in de eurozone.

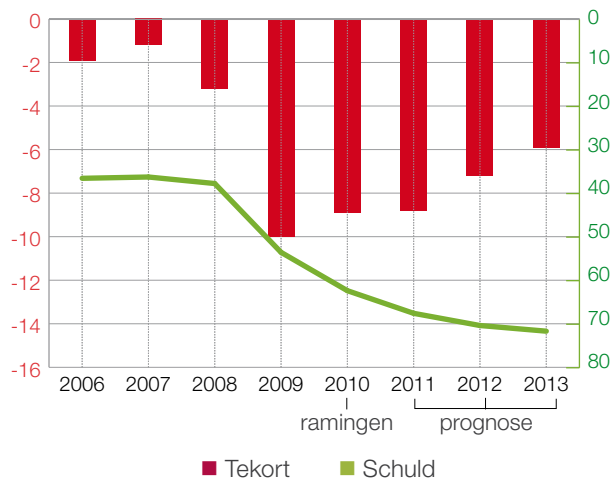
Eind 2010 zijn immers tal van Europese landen in budgettair woelig water terechtgekomen en kwam de stabiliteit van de eurozone zwaar onder druk te staan. In deze context steeg de waarde van de dollar op mechanische wijze ten aanzien van de euro. De dollar bleef echter ook zijn rol als reservemunt in de wereld economie spelen. Beide effecten samen hebben de impact van de “kwantitatieve versoepeling” door de Federal Reserve in november 2010 beperkt, aangezien dat beleid de koers van de dollar normaal gezien had moeten doen dalen.

Dit beeld weerspiegelt echter vooral de situatie in de eurozone. Als we de wisselkoers analyseren ten aanzien van de yen, de Zwitserse frank (twee andere deviezen die als reservemunt fungeren) of de munten van de groei landen moeten we vaststellen dat de dollar tegenover die deviezen momenteel een zwakke positie bekleedt.

Ondanks de heropleving van de euro tegenover de dollar in maart 2011 wijzen de ramingen van de analisten op een waardevermeerdering op lange termijn van de dollar tegenover de eenheidsmunt. Aangezien de crisis in de eurozone niet volledig is afgelopen, is het inderdaad niet uitgesloten dat een van de gedestabiliseerde landen (we denken hierbij vooral aan Spanje en Portugal) steun moeten vragen aan het IMF of het Europees stabiliteitsfonds. In dat geval zullen investeerders de dollar boven de euro verkiezen en zou de dollar in waarde stijgen. Ook de Amerikaanse economische heropleving zou die tendens kunnen versterken. Een sneller dan verwachte heropleving zou het buitenlandse kapitaal naar de Verenigde Staten leiden, waardoor de dollar in waarde zou stijgen. In beide gevallen verwachten de experts dat de Amerikaanse uitvoer zal lijden onder een hogere wisselkoers.

2.1.5. Schuld en tekort

Figuur 6: Overheidstekort en schuld, in % van de BBP

Bron: EIU

Terwijl de Verenigde Staten aan de crisis begonnen zijn met deficitaire overheidsfinanciën is de budgettaire situatie van het land sinds het begin van die crisis in 2008 er steeds slechter op geworden. Terwijl het tekort een onrustwekkend peil van 3,2% van het B.B.P. bereikte, heeft het economische herstelplan van de Obama-administratie (goed voor een bedrag van bijna 800 miljard USD) de situatie nog verergerd. Het tekort is in 2009 immers gestegen tot 10% van het B.B.P. en zou tegen 2011 niet substantieel dalen. De regering raamt dat het deficit voor het belastingjaar 2011/2012 het duizelingwekkende niveau van 1.650 miljard USD zal bereiken.

Ook de budgettaire situatie van de gefederaliseerde entiteiten zorgt voor ongerustheid: de begrotingsramingen van de 50 Amerikaanse staten voorzien een gecombineerd deficit van 140 miljard USD in 2011 en fiscale inkomsten die gemiddeld met 20% zouden dalen. De (voornamelijk Republikeinse) gouverneurs hebben drastische maatregelen aangekondigd om het deficit op het niveau van de staten te beperken.

Gelet op de gematigde heropleving van de Amerikaanse economie heeft de regering beslist de fiscale stimuli te verlengen die

werden ingevoerd tijdens het bewind van George W. Bush en dat ondanks het feit dat Barack Obama zich er aanvankelijk toe had verbonden die maatregelen te schrappen. Die beslissing, waarvan de kostprijs op 858 miljard USD wordt geraamd, zou het mogelijk moeten maken de inkomstenbelastingen te verlagen en de Amerikaanse ondernemingen betere afschrijvingsvoorwaarden te bieden.

Om iets te doen aan die achteruitgang van de overheidsfinanciën diende de Obama-administratie in februari 2011 een strenge begroting in. De krachtlijnen van die begroting zijn:

- 1.100 miljard USD aan besparingen in de overheidsuitgaven de komende tien jaar;
- 2/3 van die besparingen zou moeten komen uit een beperking van de uitgaven, 1/3 uit een stijging van de fiscale inkomsten;
- 5 jaar lang zullen de discretionaire uitgaven worden bevroren, behalve voor de veiligheidsuitgaven, wat het mogelijk zou moeten maken de komende 10 jaar 400 miljard USD te besparen;
- uitbreiding van de belastingverlagingen die werden ingevoerd tijdens het bewind van George W. Bush;
- een herziening van tal van dure beleidskeuzes: "Pension Benefit Guaranty Corporation", "Federal Housing Administration" en "Affordable Health Care Act";
- uitgaven voor onderwijs, innovatie en infrastructuur die worden behouden of verhoogd.

Voor tal van analisten is die begroting echter niet ambitieus genoeg. Deze begroting volstaat voor hen immers niet om de uitgaven als gevolg van de federale systemen voor pensioen en gezondheidszorg te beperken, noch om het Amerikaanse belastingstelsel, dat doorspekt is met vrijstellingen en vervormingen, te hervormen. Ook de groeihipothesen waarop de begroting is gebaseerd, worden als te optimistisch bestempeld. Volgens de

Economist Intelligence Unit zou het tekort voor 2012 niet dalen en zou de overheidsschuld tegen 2013 meer dan 70 % moeten bedragen.

De budgettaire situatie zal dus niet snel verbeteren, te meer daar de begroting 2012 die president Obama voorstelde slechts een ontwerp is en nog moet worden goedgekeurd door de Republikeinen die de leiding over het Huis van Afgevaardigden hebben. En zij hebben al aangekondigd dat ze voorstander zijn van een drastische beperking van de overheidsuitgaven. Het mag dan ook duidelijk zijn dat de situatie door beide partijen samen zal moeten worden opgelost, waarbij de Republikeinen akkoord gaan met een zekere verhoging van de belastingen, terwijl de Democraten de grote uitgaven zullen moeten beperken.

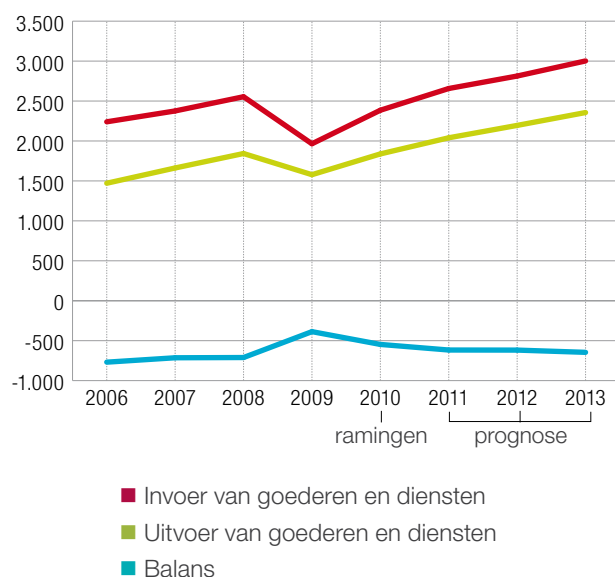
"() states and localities are facing difficult longer-run issues related to pension and health-related expenses for their retired employees. These challenges are daunting indeed, but meeting them will be essential to ensuring that our resilient and dynamic economy delivers rising living standards to the citizens of New York and to our nation as a whole."

Ben Bernanke, toespraak over de toestand van de financiën in de staten, maart 2011

2.2. Buitenlandse handel

2.2.1. Handelsbetrekkingen op wereldvlak

Figuur 7: Internationale goederenstroom, in miljard USD tegen marktprijzen

Bron: EIU

Naast haar enorme overheidsschuld, die door het buitenland wordt gefinancierd, is de Amerikaanse economie ook een netto-invoerder van goederen en diensten. Die situatie is niet nieuw, aangezien de V.S. in de jaren 1990 reeds een deficitaire handelsbalans hadden.

Terwijl het tekort op de Amerikaanse handelsbalans zich tussen 2006 en 2007 stabiliseerde rond de 700 miljard USD heeft de economische crisis de situatie echter gewijzigd. De waarde van de invoer daalde immers veel sneller dan die van de uitvoer (onder meer als gevolg van de daling van de prijzen van de energieproducten), waardoor het tekort op de handelsbalans kleiner werd.

Het effect van de olieprijsen wordt bijzonder duidelijk in de evolutie van de Amerikaanse ruilvoeten (die de verhouding meten tussen de uitvoerprijzen en de invoerprijzen). Die stegen immers tijdens de crisis. Die verbetering zou moeten aanhouden door de stijgende Amerikaanse uitvoerprijzen en de daling van de olieprijsen die verwacht wordt in 2012 en 2013.

Figuur 8: Ruilvoeten (1990=100)

Bron: EIU

Ondanks die tijdelijke correctie op de handelsbalans is de Amerikaanse economie sterk gericht op haar binnenlandse markt. Momenteel vertegenwoordigt de uitvoer slechts 12% van het Amerikaanse B.B.P., wat zeer bescheiden blijft in vergelijking met grote uitvoerlanden als Duitsland. De Amerikaanse ondernemingen zijn ook terughoudender dan de Belgische ten aanzien van de internationalisering: slechts 1% van de Amerikaanse kmo's voert uit. In 2010 steeg de Amerikaanse uitvoer in vergelijking met 2009, maar dat was hoofdzakelijk te danken aan de groeiende vraag vanuit de groeielanden en de tijdelijke waardevermindering van de dollar tussen 2009 en 2010, waardoor de uitvoer gestimuleerd werd.

President Obama, die zich bewust was van de beperkte openheid van de Amerikaanse economie, stelde tijdens zijn State of the Union in januari 2010 het “National Export Initiative” voor. Dat ambitieuze beleid heeft als doel de Amerikaanse uitvoer tegen 2015 te verdubbelen. Daarvoor worden de volgende economische prioriteiten naar voren geschoven:

- steun aan de kmo's die vandaag vaak te weinig uitvoeren en een verdubbeling van de fondsen van de Export-Import Bank of the United States voor de kmo's, om te komen tot een bedrag van 9 miljard USD in 2015;
- rationalisering van de federale instellingen die verantwoordelijk zijn voor de bevordering van de buitenlandse handel;
- intensief gebruik van de handelszendingen naar met name de groeiende landen (onder meer de BRIC-, CIVETS- en NEXT 11-landen);
- ondersteuning bij het beantwoorden van internationale offerteaanvragen;
- een toename van de exportkredieten die 24,5 miljard bedroegen in 2010;
- macro-economische ondersteuning voor het herlanceren van de economie van de partnerlanden om zo de vraag naar Amerikaanse producten te stimuleren;
- een beperking van de handelsbarrières via het aangaan van vrijhandelsakkoorden (zoals dat gebeurde met Zuid-Korea in december 2010) en het snel afronden van de Doha-Cyclus bij de Wereldhandelsorganisatie;
- een toename van de uitvoer van diensten, waarvan het aandeel in de Amerikaanse economie blijft stijgen.

Dit voorstel werd door de analisten en de financiële markten op gemengde gevoelens onthaald. Ondanks de recente verbeteringen in de Amerikaanse buitenlandse handel twijfelen tal van experts eraan dat een verdubbeling van de export tegen 2015 een haalbare doelstelling is. Zeker daar die maatregel de aanzienlijke investering van 167 miljard USD zal vereisen, terwijl de begroting van 2012 in substantiële besparingen voorziet en

het Republikeins gekleurde Congres de overheid onder druk zet om het overheidstekort nog verder terug te dringen.

De Buy American Act, die op het hoogtepunt van de crisis door de Obama-administratie werd geheractiveerd, heeft de vrees voor Amerikaanse protectionistische maatregelen doen toenemen. Deze wetgeving bepaalt immers dat Amerikaanse ondernemingen bevoorrecht worden bij de toekenning van overheidsopdrachten die door het herstelplan worden gefinancierd. De Wereldhandelsorganisatie gaf haar fiat, maar de maatregel heeft een storm van protest veroorzaakt, onder meer vanuit Canada. Beide landen kwamen echter overeen dat de Canadese ondernemingen niet meer zouden worden onderworpen aan de beperkingen van de Buy American Act.

“Notwithstanding any other provision of law, and unless the head of the department or independent establishment concerned shall determine it to be inconsistent with the public interest, or the cost to be unreasonable, only such unmanufactured articles, materials, and supplies as have been mined or produced in the United States, and only such manufactured articles, materials, and supplies as have been manufactured in the United States substantially all from articles, materials, or supplies mined, produced, or manufactured, as the case may be, in the United States, shall be acquired for public use.”

United States Code, Title 41, 10a (Buy American Act)

In 2009 waren de voornaamste klanten van de V.S.:

- Canada (19,4 %);
- Mexico (12,2 %);
- China (6,6 %);
- Japan (4,8 %);
- en het Verenigd Koninkrijk (4,3 %).

De belangrijkste klanten zijn meestal ook de belangrijkste leveranciers voor de Amerikaanse economie. Voor 2009 waren dat:

- China (19,0%);
- Canada (14,4 %);
- Mexico (11,3%);
- Japan (6,2%);
- Duitsland (4,6%).

Deze cijfers tonen het belang aan van het Noord-Amerikaanse continent voor de buitenlandse handel van de Verenigde Staten. Canada en Mexico alleen al vertegenwoordigen 31,6% van de Amerikaanse uitvoer van goederen en dat aandeel blijft stijgen (23,5% meer uitvoer in Noord-Amerika tussen 2009 en 2010). Het aandeel van de Europese Unie is dan weer beperkter: bijna 16% van de Amerikaanse invoer en 19% van de Amerikaanse uitvoer gebeurt via Europa. We stellen vast dat de Amerikaanse bedrijven zich vandaag terugplooiën op de groei-economieën in Azië en de Golf.

De voornaamste producten die in 2009 door de Verenigde Staten werden uitgevoerd, zijn:

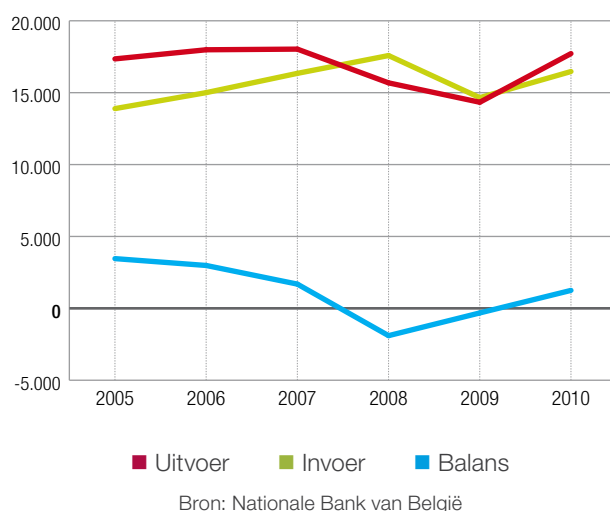
- uitrustingsgoederen (behalve de automobielsector) (36,9%);
- industriële apparatuur (28,0%);
- consumptiegoederen (behalve voedingsproducten) (14,2%);
- producten voor de automobielsector (7,7%).

De invoer bestaat vooral uit:

- industriële apparatuur (29,6%);
- consumptiegoederen (behalve voedingsproducten) (27,5%);
- uitrustingsgoederen (behalve de automobielsector) (23,7%);
- producten voor de automobielsector (10,3%).

2.2.2. Handelsbetrekkingen met België

Figuur 9: Bilateraal goederenverkeer tussen België en de Verenigde Staten, in miljoen EUR

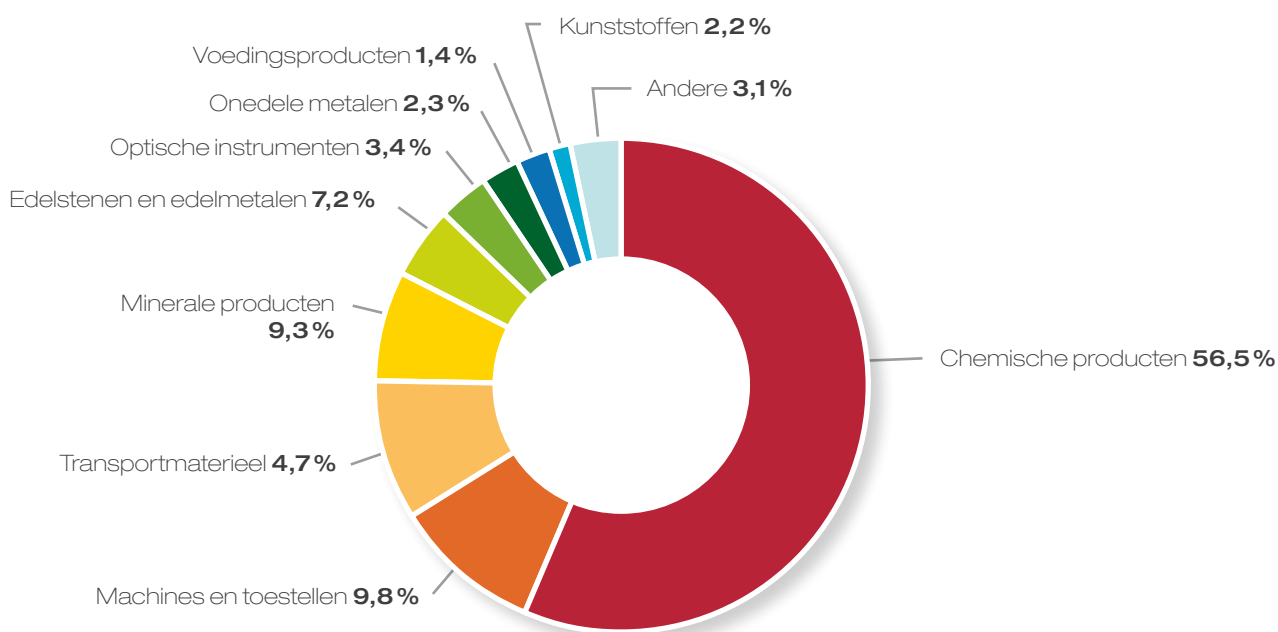
De cijfers voor 2009 geven echter aan dat de Belgische handelsbalans zich herstelt en de jongste cijfers van de Nationale Bank van België voor 2010 bevestigen die tendens. De Belgische uitvoer naar de Verenigde Staten werd becijferd op 17.717,2 miljoen EUR, d.i. een stijging van 23,6% in vergelijking met 2009. De Belgische invoer uit de Verenigde Staten vertegenwoordigde dan weer een bedrag van 16.469,5 miljoen EUR in 2010, d.i. een stijging van 12,4% in vergelijking met dezelfde periode vorig jaar. Door die dubbele evolutie staat de Belgische handelsbalans weer op positief.

Uit de gegevensbank van het Agentschap voor Buitenlandse Handel blijkt de interesse die de Belgische ondernemingen voor de Amerikaanse markt tonen. Eind oktober 2010 telde de gegevensbank 2.943 Belgische uitvoerders naar de V.S. en waren er 2.678 ondernemingen in de Amerikaanse markt geïnteresseerd (op een totaal van meer dan 20.000 bedrijven). Die cijfers liggen hoger dan die voor China en liggen in de buurt van die voor Rusland.

De Verenigde Staten zijn een belangrijke partner voor zowel de Europese Unie als ons eigen land. Ze zijn immers de 5^e grootste klant van België en voerden in 2009 Belgische goederen in voor een totaalbedrag van 17.717,2 miljoen EUR. Het land is de 4^e grootste leverancier voor onze economie en verkocht in 2009 aan ons voor een bedrag van 16.469,5 miljoen EUR.

Als gevolg van de weerslag van de crisis op de internationale handel vertoonde de handelsbalans van België met de Verenigde Staten in 2008 een tekort. Het is de uitvoer die werd getroffen door de economische vertraging en de gevolgen daarvan in de Verenigde Staten. De Amerikaanse economie kromp sneller dan de Belgische en het land van Uncle Sam tekende reeds vanaf het derde kwartaal van 2008 een negatief groeipercentage op, terwijl er in België nog altijd een groei was van 1,1% per kwartaal. De Verenigde Staten kozen er ook voor protectionistischer te reageren op de crisis dan Europa en België, wat verklaart dat de Belgische uitvoer in verhouding sneller daalde dan de invoer.

Figuur 10: Belgische uitvoer naar de Verenigde Staten in 2010

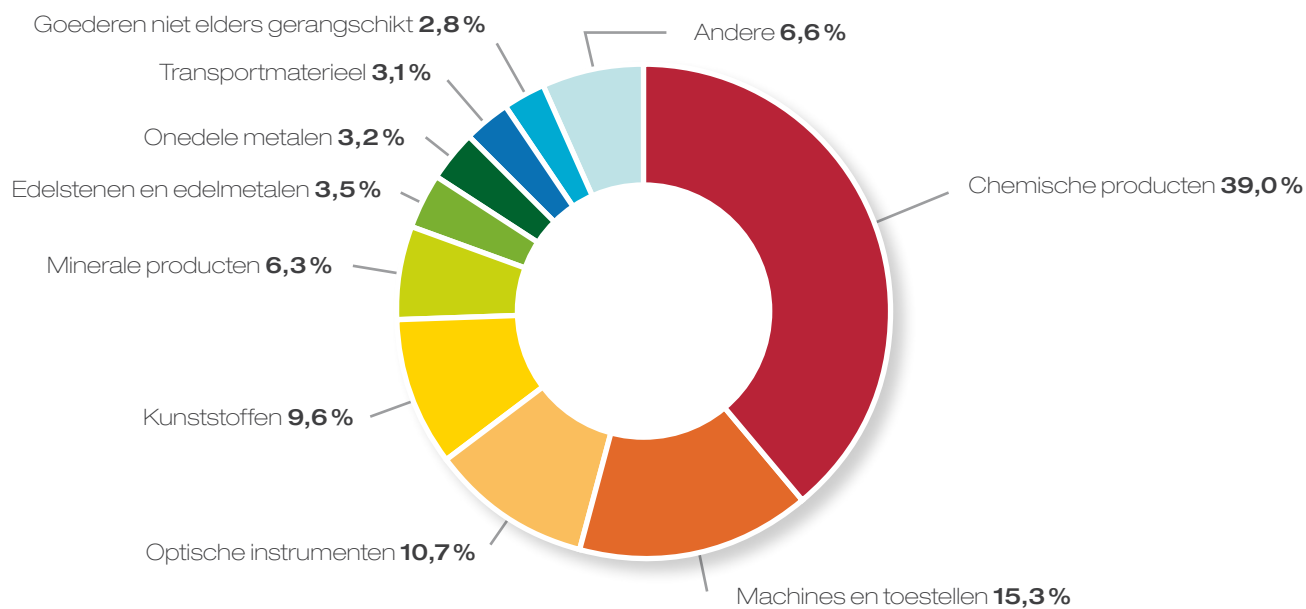
Bron: Nationale Bank van België

De Belgische uitvoer naar de Verenigde Staten weerspiegelt zeer goed de comparatieve voordelen van onze industrie. Meer dan de helft van de uitvoer heeft betrekking op een van de paradepaardjes van de Belgische industrie: de chemische producten. Daarna volgen de machines en toestellen en de minerale producten.

De meeste exportsectoren boekten in 2010 vooruitgang, waarbij de uitvoer van minerale producten, edelstenen en edelmetalen erop vooruitging met respectievelijk 121,3% en 76,9%. We merken ook een sterke stijging in de uitvoer van optische instrumenten (+64,6%), kunststoffen (+50,7%) en onedele metalen (+32,4%).

Enkel het aandeel van de voedingsproducten kende in 2010 een achteruitgang. Ondanks het feit dat de uitvoer van deze sectie met 14,0% daalde, is de totale Belgische uitvoer naar de Verenigde Staten gestegen met 23,6%.

Figuur 11: Belgische invoer uit de Verenigde Staten in 2010

Bron: Nationale Bank van België

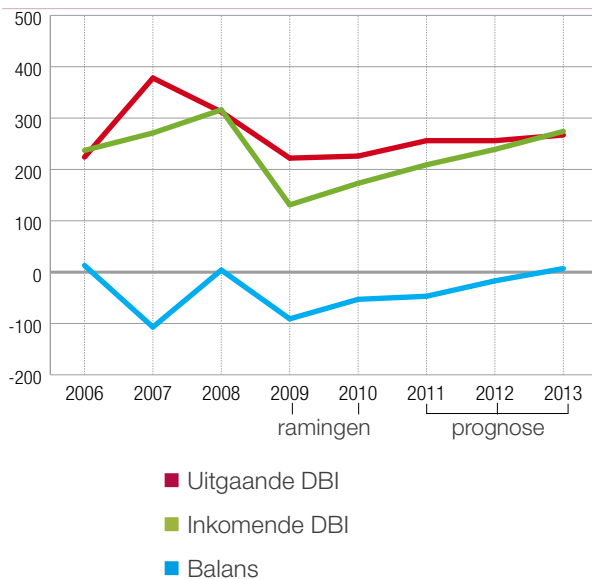
Wat de invoer betreft, zijn de chemische producten en de machines en toestellen samen verantwoordelijk voor 54,3% van de Belgische invoer in 2010.

Met een aandeel van 39,0% hebben de chemische producten een grote voorsprong op de andere segmenten. De invoer van die producten vertegenwoordigde een bedrag van 6.416,4 miljoen EUR, een stijging met 16,8% in vergelijking met 2009. Deze sectie werd gevolgd door de machines en toestellen die een aandeel van 15,3%, hetzij een bedrag van 2.518,0 miljoen EUR

vertegenwoordigen, d.i. een stijging van 4,5% in vergelijking met 2009. Op de derde plaats komen de optische instrumenten met een aandeel van 10,7%. De aankopen van deze productengroep daalden in 2010 met 1,9% om uit te komen op een bedrag van 1.761,5 miljoen EUR. Samen met het transportmaterieel is het een van de weinige segmenten die een daling van de invoer optekenden. In totaal ging de Belgische invoer er in 2010 met 12,4% op vooruit.

2.3. Directe buitenlandse investeringen

Figuur 12: Amerikaanse directe buitenlandse investeringen, in miljard USD, lopende prijzen

Bron: EIU

We spreken over directe buitenlandse investeringen als een onderneming 10% van het kapitaal van een buitenlandse onderneming verwerft om er controle in uit te oefenen en het beheer ervan te beïnvloeden. Die operaties worden meestal in twee grote groepen onderverdeeld: de zogenaamde “greenfield”-investeringen die als bedoeling hebben een heel nieuwe onderneming op te richten en de overnames die ernaar streven de controle over een bestaande onderneming over te nemen.

De Verenigde Staten zijn historisch gezien voor beide groepen de grootste bestemming van directe buitenlandse investeringen ter wereld. Sinds 1990 is het aandeel op wereldvlak van DBI in de Verenigde Staten veel groter dan voor om het even welk ander land. In 2009 eigende het land zich ongeveer 15,1% van de stromen van DBI op wereldvlak toe, tegenover 9,6% voor China en 9,0% voor het Verenigd Koninkrijk. Ondanks de opkomst van

de groei-economieën zouden de Verenigde Staten tegen 2014 de uitverkoren bestemming voor investeerders moeten blijven.

Er zijn een aantal elementen die deze Amerikaanse suprematie in het aantrekken van investeringen verklaren:

- De V.S. blijven de grootste economie ter wereld in termen van B.B.P.: 14.300 miljard USD in 2009, tegenover 5.100 miljard voor Japan). Die suprematie wordt bevestigd in termen van B.B.P., gemeten in koopkrachtpariteit.
- Een B.B.P. per hoofd van de bevolking dat tot de hoogste ter wereld behoort, met 46.500 USD per inwoner.
- Een markt van consumptiegoederen waarvan de waarde geraamd wordt op 10.100 miljard USD in 2009 en op 11.900 miljard in 2014.
- Het zakenklimaat is uitstekend in de Verenigde Staten: 4^e plaats van de 139 landen, gerangschikt volgens hun concurrentievermogen in het Global Competitiveness Report 2010-2011 van het World Economic Forum, 9^e plaats van de 179 volgens de Index of Economic Freedom 2010 van de Heritage Foundation en 5^e plaats van de 183 volgens de Doing Business 2011-indicator van de Wereldbank.
- Een bijzonder doeltreffende economische diplomatie, zowel op federaal niveau (Invest in America) als op het niveau van de staten. Het succesvolle economische bezoek van Hu Jintao in januari 2011 getuigt van de krachtige internationale promotiemachine die de Verenigde Staten kan ontplooiën.
- Er werden tal van bilaterale investeringsakkoorden gesloten tussen de Verenigde Staten en zijn economische partners (46 op 1 juni 2010, maar geen enkel akkoord met België of de Europese Unie).
- Het recente beleid van Barack Obama om de uitvoer tegen 2015 te verdubbelen en de Amerikaanse ondernemingen te bevoordelen bij de toekenning van overheidsopdrachten zou tal van uitvoerbedrijven ertoe moeten aanzetten filialen op Amerikaans grondgebied op te richten.

Volgens de jongste gegevens van de statistische diensten van het Bureau of Economic Analysis (2010) zijn die investeringen hoofdzakelijk afkomstig uit Europa (74,7 %) en de zone Azië-Stille Oceaan (15,1 %). De investeringen vanuit Latijns-Amerika, het Midden-Oosten en Afrika vertegenwoordigen slechts 5,3 % van het totaal.

Die investeringen gaan hoofdzakelijk in de richting van industriële sectoren (41,3 %, voornamelijk de chemische en de voedingsmiddelenindustrie), de groothandel (20,6 %, voornamelijk de automobielenindustrie) en de financiële sector (9,4 %).

De economische voordelen van dat statuut als bestemming nummer één van DBI zijn legio. Bijna 5,6 miljoen Amerikaanse werknemers wordt tewerkgesteld door buitenlandse ondernemingen (voornamelijk in de staten Californië, New York en Texas), in banen die gemiddeld een beter loon opleveren dan het nationale gemiddelde. In 2008 investeerden de buitenlandse bedrijven ook bijna 40 miljard USD in onderzoek en ontwikkeling en 187 miljard in fabrieken en uitrustingen.

De directe buitenlandse investeringen vanuit de Verenigde Staten gaan voornamelijk naar Europa (49,4 %), de regio Azië-Stille

Oceaan (19,4 %) en Latijns-Amerika en de rest van het noordelijk halfrond (18,2 %). Voornamelijk holdings van bedrijven (45,5 %), de fabrieksindustrie (18,3 %) en de financiële sector (9,9 %) investeren in het buitenland.

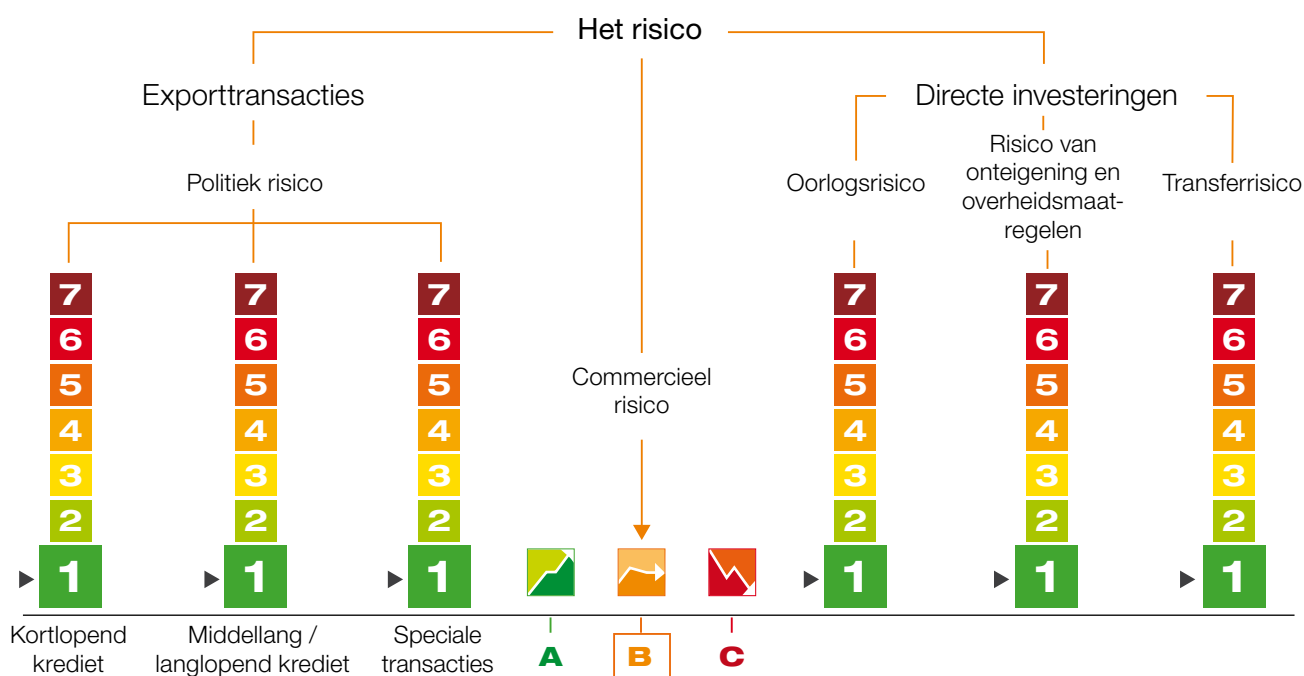
Tijdens de economische crisis van 2008 en 2009 kregen de Amerikaanse DBI het zwaar te verduren. Terwijl de uitgaande DBI in 2008 reeds aan volume moesten inboeten, bleven de inkomende investeringen toenemen, waardoor de Amerikaanse balans positieve cijfers kon voorleggen. In 2009 daalden de inkomende DBI sterk (-58,5 %), waardoor de balans weer op het niveau van 2007 terechtkwam. Tegen 2013 zouden de inkomende en uitgaande stromen moeten samenvallen om te komen tot een bedrag van ongeveer 270 miljard USD.

“At stake is whether new jobs and industries take root in this country, or somewhere else. It’s whether the hard work and industry of our people is rewarded. It’s whether we sustain the leadership that has made America not just a place on a map, but the light to the world.”

Barack Obama, State of the Union, januari 2011

2.4. Risicobeoordeling

2.4.2. Risicobeoordeling door Delcredere

De Nationale Delcredere dienst (ONDD) is de Belgische openbare kredietverzekeraar en verzekert bedrijven en banken tegen politieke en commerciële risico's van internationale handelstransacties die vooral betrekking hebben op uitrustingsgoederen, industriële projecten, aannemingswerken en diensten. Daarnaast werkt Delcredere voor deze risico's samen met banken op basis van risk-sharingschema's. In het raam van die activiteit stelt de Delcredere dienst een landenrangschikking op volgens het risico dat ze voor de investeerders inhouden. Voor de Verenigde Staten zijn de conclusies bemoedigend op politiek en commercieel vlak.

De "politieke risico's" waaraan investeerders in de Verenigde Staten worden blootgesteld, zijn miniem, zowel op korte, middellange als op lange termijn (klasse 1 voor al die gevallen). Met "politieke risico's" bedoelt men alle gebeurtenissen in het buitenland die voor de verzekerde of debiteur overmacht vormen,

zoals oorlogen, revoluties, natuurrampen, deviezenschaarste, willekeurige overheidsmaatregelen.

Het "commerciële risico" situeert zich in klasse B, d.w.z. een gematigd risico, gelijkwaardig aan de score voor Frankrijk. Het gaat om het risico dat de buitenlandse privé-debiteur in gebreke blijft, nl. dat hij niet aan zijn verplichtingen kan voldoen of dat hij er zich aan onttrekt zonder wettige reden. Het commerciële risico wordt niet alleen bepaald door de microsituatie van de debiteur zelf, maar ook door macro-economische systeemgebonden factoren die de betalingscapaciteit van het geheel aan debiteuren in een land beïnvloeden.

Voor de transacties met kortlopend krediet kan de Delcredere dienst dekking verlenen tegen het politieke en het commerciële risico in "open account", d.w.z. zonder dat een bankgarantie vereist is.

In overeenstemming met de regeling die werd afgesproken binnen de OESO wordt de maximumtermijn voor de terugbetaling van de transacties op middellange en lange termijn naar dit land vastgelegd op 5 jaar. Concessionele financieringen zijn uitgesloten.

Directe investeringen

Het risico op oorlog omvat zowel het risico op een extern conflict als het risico op binnenlands politiek geweld. Het binnenlandse politieke geweld omvat, op zijn beurt, dan weer het extreme geval van een burgeroorlog, maar ook de risico's op terrorisme, burgeroproer, sociaaleconomische conflicten en raciale en etnische spanningen. De Verenigde Staten halen hiervoor een uitstekende score van 1 op 7.

Het risico op onteigening en willekeurige overheidsmaatregelen heeft niet enkel betrekking op de risico's op onteigening en het niet-nakomen van de contractuele verbintenissen door de overheid, maar ook op de risico's die verband houden met de (slechte) werking van het gerechtelijk apparaat en de potentiële negatieve gedragswijzigingen ten aanzien van buitenlandse investeerders. Met een score van 1 op 7 behalen de Verenigde Staten het best mogelijke resultaat.

Het transferrisico is het risico dat voortvloeit uit een gebeurtenis of een beslissing van de buitenlandse overheid die de transfer van het bedrag van de door de debiteur betaalde vordering verhindert. Met een score van 1 op 7 rangschikt het land zich in de categorie van de minieme risico's¹.

2.4.1. Andere risico-indicatoren

Tal van instellingen maken inschattingen van de risico's van zakendoen in een land. We geven hier slechts een selectie van de bekendste.

→ Volgens het Global Competitiveness Report 2010-2011 van het World Economic Forum bekleden de Verenigde Staten een 4^e plaats op 139 landen, gerangschikt volgens hun concurrentievermogen, na Zwitserland, Zweden en Singapore. Dat resultaat, een achteruitgang van twee plaatsen in vergelijking met het vorige rapport, is voornamelijk toe te schrijven aan een netwerk van bijzonder innoverende

bedrijven, een uitstekend systeem van hoger onderwijs en een doeltreffende samenwerking tussen universiteiten en de privésector. De omvang van de Amerikaanse economie (de grootste ter wereld in termen van B.B.P.) en de flexibiliteit van de arbeidsmarkt dragen ertoe bij dat het hier om een zeer competitieve economie gaat. De meest problematische factoren om zaken te doen, zijn de toegang tot financiering (door 14,4 % van de respondenten van de enquête genoemd), de ondoeltreffende bureaucratie (13,3 %) en de fiscaliteit (13,2 % van de respondenten).

- Volgens het Global Enabling Trade Report 2010 van het World Economic Forum bekleedt het land een 19^e plaats op 125 landen wat betreft het gemak om er handel te drijven, d.i. een achteruitgang van drie plaatsen in vergelijking met 2009.
- De OESO schat het landenrisico van de Verenigde Staten op 0 op 7.
- Volgens de Index of Economic Freedom 2010 van de Heritage Foundation bekleedt het land een 9^e plaats op 179. De score voor de fiscale vrijheid en de grootte van de regering vormen de twee meest problematische factoren.
- De schuld van de Amerikaanse regering krijgt van de Moody's Investors Service, Fitch en Standard & Poor's een quotering AAA mee (maart 2011). Begin 2011 waarschuwden de drie kredietbeoordelaars het land en dreigden ze de quotering te verlagen als er niets gedaan werd om de enorme overheidsschuld terug te dringen. Het land geniet het voordeel van zijn positie als centrum van de geglobaliseerde economie en de rol van de dollar als reservemunt, maar nu het zwaartepunt van de wereldeconomie aan het verschuiven is, zal een zekere discipline noodzakelijk worden om die quotering AAA te behouden.
- Volgens de Doing Business 2011-indicator van de Wereldbank behouden de V.S. hun 5^e plaats op 183 landen, na Singapore, Hong Kong, Nieuw-Zeeland en het Verenigd Koninkrijk. De Verenigde Staten behalen een goede score voor alle indicatoren, maar de resultaten zijn negatiever voor het verkrijgen van bouwvergunningen en de belastingen (respectievelijk 27^e en 62^e op 183 landen).

¹ Voor meer informatie: www.ondd.be

3 Sectorale benadering

3. Sectorale benadering

3.1. Levenswetenschappen

De Verenigde Staten worden unaniem beschouwd als de leider op wereldvlak in het domein van de levenswetenschappen. Het is dankzij de bijzonder dynamische R&D-omgeving, de vlotte toegang tot financiering en de uitstekende opleidingen die aan de Amerikaanse universiteiten worden gegeven dat het land de eerste plaats in de sector kan opeisen.

De levenswetenschappen bestrijken een brede waaier aan economische domeinen en zijn daarom moeilijk te omschrijven. Het is op basis van de methodologie van de Biotechnology Industry Organization dat we voorstellen de sector te analyseren. Volgens die organisatie bestaat de sector van de levenswetenschappen uit vier grote takken: de grondstoffen en chemische landbouwproducten, de farmaceutische producten, de medische apparatuur en tot slot de activiteiten rond onderzoek, testen en medische laboratoria.

De aldus gedefinieerde sector evolueert voortdurend en heeft tijdens de jaren 2000 een constante groei weten aan te houden. Tussen 2001 en 2008 steeg het aantal werknemers in de sector van de levenswetenschappen in de Verenigde Staten van 1,23 miljoen tot 1,42 miljoen, d.i. een stijging van 15,8% (4,5 hoger dan het groeicijfer in de Amerikaanse privésector in het algemeen). Als we rekening houden met de indirecte jobs die gecreëerd worden door de levenswetenschappen worden 8 miljoen personen tewerkgesteld dankzij de biowetenschappen. Volgens de jongste cijfers die door BIO voor 2008 werden verschaft, telt de sector 47.593 private en publieke ondernemingen, d.i. een groei van 28% in vergelijking met 2001.

Net zoals in België is de sector van de grondstoffen en chemische landbouwproducten de minst belangrijke in termen van tewerkstelling (8% van het totaal), terwijl de sector van onderzoek, testen en medische laboratoria de belangrijkste subsector is. De sector tekent de snelste groei op van de vier segmenten bij de levenswetenschappen (39% van het totaal en een vooruitgang van 46,1% tussen 2001 en 2008).

Elke Amerikaanse staat heeft zijn specifieke eigenheid. Vooral in Texas, Illinois en Iowa vinden we de meeste werknemers in de sector van de grondstoffen en chemische landbouwproducten, terwijl in de staten van het Midden-Westen en het Zuiden vooral de grootste concentratie aan onderzoekers in dit domein is terug te vinden. De werknemers van de farmaceutische sector zijn dan weer massaal terug te vinden in Californië, maar ook in New Jersey en Puerto Rico. Californië, Minnesota en Massachusetts staan aan de top wat medische apparatuur betreft. In Californië, Massachusetts, Pennsylvania en New Jersey situeren zich de meeste jobs in de sector van de onderzoeksactiviteiten, testen en medische laboratoria. De drie bestemmingen van deze zending, New York, Boston en Washington, worden vaak geciteerd als de metropolen die het dichtstbevolkt worden door werknemers uit de biotechnologische sector.

Ondanks de economische en financiële crisis van 2008 en de beperking in de uitgaven voor R&D die er het gevolg van was, kon de industrie haar koers aanhouden en slaagde ze erin positieve inkomsten te genereren. Dit is deels toe te schrijven aan de permanente steun die de sector van de verschillende Amerikaanse staten ontvangt. Toch zijn de prestaties van de ondernemingen vrij middelmatig: het zijn vooral de grote bedrijven die belangrijke winsten hebben gemaakt, terwijl tal van kleine ondernemingen aanzienlijke verliezen hebben geleden. BIO tekende in 2009 dan ook op dat ongeveer 10% van de bedrijven failliet of in vereffening ging. In die crisiscontext duiken er tal van uitdagingen op en de toekomst van de sector zal de invloed ondervinden van verschillende grote trends:

- ➔ een groeivertraging in de vraag op de ontwikkelde markten;
- ➔ een stijgende concurrentie van de opkomende economieën;

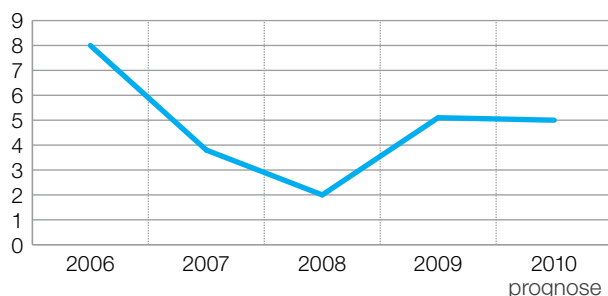
- een hervorming van het Amerikaanse systeem voor ziekteverzekering;
- het aflopen van tal van brevetten en een daling van het aantal nieuwe producten dat wordt ontwikkeld;
- de komst van een groot aantal generische geneesmiddelen;
- de ontwikkeling van de gepersonaliseerde geneeskunde;
- het uitdiepen van de onderlinge banden tussen bedrijven (metaclusters en het nieuwe paradigma van de “Open Innovation”, meer gebaseerd op samenwerking en uitwisseling tussen bedrijven);

- een grote druk als gevolg van de kosten voor de vergrijzing van de bevolking en de hervormingen van het systeem voor ziekteverzekering;
- stijgende kosten voor onderzoek en ontwikkeling.

Een aantal van die grote trends zullen voelbaar zijn in alle biotechnologische sectoren, terwijl andere slechts merkbaar zullen zijn in sommige van de vermelde subsectoren. Hierna zullen we de verschillende domeinen van de levenswetenschappen meer in detail bestuderen. Vervolgens bekijken we de recente hervorming van de gezondheidszorg in de Verenigde Staten van dichterbij.

3.1.1. Farmaceutische producten

Figuur 13: Groei van de Amerikaanse farmaceutische sector (in %)

Bron: IMS Health

De Amerikaanse farmaceutische sector is met voorsprong de grootste ter wereld, zowel in termen van gegenereerde inkomsten (meer dan 300 miljard USD in 2009), farmaceutische uitgaven per inwoner of % van het B.B.P. dat vertegenwoordigd wordt door de gezondheidsuitgaven (2,23 % van het B.B.P., een stuk meer dan het gemiddelde op wereldvlak). De Verenigde Staten zijn de grootste invoerder van farmaceutische producten, met 14,1 % van de invoer op wereldvlak in 2008 en de 4^e grootste uitvoerder van die producten.

De economische inkrimping van 2008 en de daling van de koopkracht die er het gevolg van was, hebben een aanzienlijke impact gehad op de vraag naar geneesmiddelen. Die dalende trend was al in 2007 ingezet en was een weerspiegeling van de dalende exclusiviteit van tal van geneesmiddelen en van de beperkte toegang die nieuwe farmaceutische producten vonden. Het programma Medicare (programma voor gezondheidszorg voor 65-plussers) raakte toen op kruissnelheid en zijn aandeel in de groeicijfers nam af, terwijl de schandalen rond de veiligheid van bepaalde producten de vraag aanzienlijk hadden doen dalen.

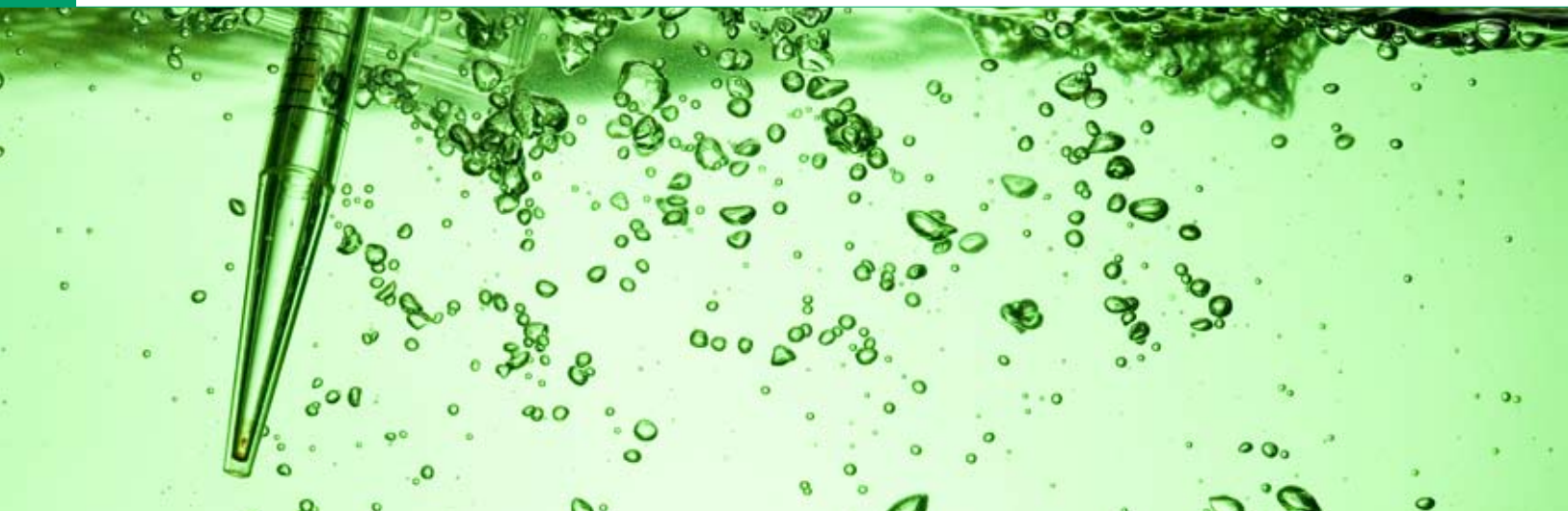
Van de vier voornoemde sectoren van de levenswetenschappen is die van de geneesmiddelen de enige die tussen 2007 en 2008 een verlies aan banen heeft opgetekend. De ongeveer 2.771 ondernemingen die actief waren in die sector stelden in 2008 311.882 mensen tewerk, d.i. een daling van 2,3 % in vergelijking

met 2007. De farmaceutische industrie werd zwaarder getroffen dan het gemiddelde in de Amerikaanse privésector, waar slechts 0,7 % van de banen verloren ging. De meeste mensen in de farmaceutische sector zijn tewerkgesteld in grote bedrijven voor de productie van geneesmiddelen, maar tal van andere bedrijven dragen steeds meer bij tot de tewerkstelling in deze sector. Voorbeelden daarvan zijn de bedrijven die actief zijn op het vlak van in-vitrodiagnose, waarvan de tewerkstelling in 2008 met 8 % steeg en sinds 2001 met 45 % is toegenomen. De ondernemingen die biologische producten produceerden, werven in 2008 3 % meer mensen aan. In deze sector is er in de aanwervingen een verschil van 9 % tussen 2001 en 2008.

In 2009 ging de markt van de farmaceutische industrie er met 5,1 % op vooruit om uit te komen op een bedrag van 300,1 miljard USD en dat ondanks de negatieve economische context. Volgens de analyse van IMS Health is het vooral dankzij het dynamisme van de verkoop van antidepressiva en nieuwe kankertherapieën dat de vooruitgang van de verkoop zo uitgesproken was. De verkoop op voorschrift van die producten ging er inderdaad op vooruit met respectievelijk 3 % (voor een bedrag van 9,9 miljard USD) voor de antidepressiva en 9 % voor wat monoklonale anticancerogene antilichamen aangaat.

In 2009 waren er ook meer voorschriften, met een bedrag van 3,9 miljard, d.w.z. een stijging van 2,1 % in vergelijking met 2008. Dit is een bevestiging van de heropleving van de sector, gelet op het groeipercentage van 1 % voor 2008. IMS Health is van mening dat de Amerikaanse farmaceutische markt de komende vijf jaar jaarlijks zou moeten groeien met 3 tot 6 % om in 2014 uit te komen op een bedrag van 360 tot 390 miljard USD.

Zoals hogerop reeds vermeld, is er een grote regionale spreiding en is de situatie in de staten zeer verschillend. De meeste jobs in de sector van de farmaceutische producten zijn te vinden in Californië, New Jersey, Puerto Rico, Pennsylvania, New York, Indiana, North Carolina, Illinois en, in mindere mate, in Massachusetts. New York, Boston en Washington behoren tot de meest dynamische metropolen van het land. De staat New York is de 3^e grootste ontvanger van financiering vanuit het NIH, het Center for Disease Control and Prevention, de National Science Foundation en het Agency for Healthcare Research and Quality. In 2009 ontving de staat 3,3 miljoen USD. Dit plaatst New York na Massachusetts (3,6 miljoen), maar voor het district Columbia (Washington D.C.)

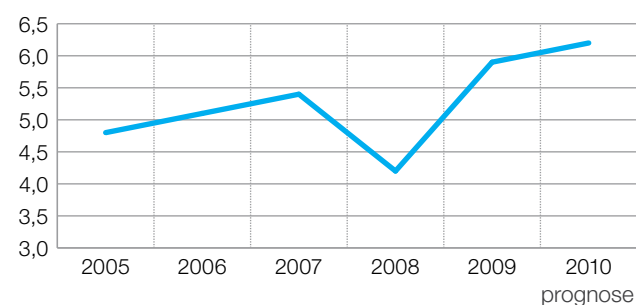
dat een gefinancierd totaalbedrag van 751.319 USD vertegenwoordigt. Het resultaat van Washington D.C. is echter uitzonderlijk als we rekening houden met de geringe bevolking van die staat. Er is bovendien een ander schaalvoordeel: de nabijheid van de instanties voor de regulering en federale instellingen als de Food and Drug Administration of de Medicare- en Medicaid-centra.

De Wall Street Journal voorspelt, binnen die context van steeds meer regulering, de hervorming van de gezondheidszorg en het aflopen van tal van brevetten, een toename van de fusies en overnames in de farmaceutische sector. De grootste Amerikaanse bedrijven, zoals Pfizer en Merck & Co, moeten echter eerst de bedrijven integreren die ze in 2009 overnamen.

De Verenigde Staten zijn een partner met een sleutelfunctie in de handel van Belgische farmaceutische producten. In 2009 was het land de 2^e grootste aankoper van onze farmaceutische productie (na Duitsland), onze export vertegenwoordigde er een bedrag van 5,9 miljard EUR. Zoals de onderstaande grafiek aantoont, heeft onze export zwaar te lijden gehad onder de afname van de transacties tijdens de crisis. In 2008 was er immers een daling van 21 %, om uit te komen op een bedrag van 4,2 miljard EUR.

Onze uitvoer veerde echter snel weer op en in 2009 lag hij weer hoger dan het niveau van voor de crisis. De cijfers voor 2010 ondersteunen de thes van een groeiende export, want de recentste cijfers wijzen op een bedrag van 6,2 miljard EUR voor het lopende jaar.

Figuur 14: Belgische uitvoer van farmaceutische producten naar de Verenigde Staten (in miljard EUR, huidige prijzen)

Bron: Nationale Bank van België

3.1.2. Biotechnologie

De Amerikaanse biotechnologie in cijfers (miljard USD)

	2009	2008	Variatie in %
Overheidsbedrijven			
Verkoop van producten	48,2	53,9	-11 %
Inkomsten	56,6	65,1	-13 %
Uitgaven voor R&D	17,2	22,3	-24 %
Nettowinst (verlies)	3,7	0,4	782 %
Beurskapitalisatie	270,4	340,7	-21 %
Aantal werknemers	109.100	120.300	-9 %
Financiering			
Kapitalen opge- haald door overheidsbedrijven	13,5	8,6	58 %
Aantal beursintroducties	3	1	200 %
Kapitalen opgehaald door privébedrijven	4,9	4,4	10 %
Aantal ondernemingen			
Overheidsbedrijven	313	366	-14 %
Privébedrijven	1.386	1.405	-1 %
Overheidsbedrijven en privébedrijven	1.699	1.771	-4 %

Bron: Ernst and Young:
Beyond Border - Global biotechnology report 2010.

De biotechnologie is van strategisch belang voor de Amerikaanse economie. Het land vertegenwoordigt momenteel meer dan 60 % van de omzet op wereldvlak in dit domein. De exploitatie van celprocessen wordt er dan ook gezien als de oplossing voor de grote problemen van onze eeuw. Dankzij de rode biotechnologie (m.b.t. de gezondheid van de mens) kunnen therapieën worden ontwikkeld voor tal van ziektes en wordt de weg vrijgemaakt voor de gepersonaliseerde geneeskunde via de cartografie van het menselijke genoom. De groene biotechnologie heeft dan weer als voornaamste doelstelling de productiviteit in de landbouw te verhogen om de honger in de wereld te bestrijden en dankzij biobrandstoffen een duurzaam alternatief voor fossiele brandstoffen aan te bieden. Tot slot is er nog de witte, of industriële, biotechnologie die bepaalde chemische componenten door levende organismen vervangt en zo de kosten en het afval beperkt afkomstig van de industriële productie.

Tussen 2007 en 2008 kende de biotechnologische sector een snelle groei (+14 %). 1.754 bedrijven waren toen actief in de sector. Samen genereerden ze meer dan 66 miljoen USD aan inkomsten. De meeste bedrijven uit de sector bevinden zich in Californië (voornamelijk in San Francisco, San Jose, San Diego en in mindere mate in Los Angeles) of in de technologische corridor die, via New York en Washington D.C., van Boston tot North Carolina loopt. Het is naar die streek dat de Prinselijke zending van juni de deelnemende bedrijven brengt om zo hun intrede of bestendiging op de Amerikaanse markt te verwezenlijken.

Als gevolg van de economische crisis zijn de resultaten voor 2009 minder goed. Het aantal bedrijven daalde met 4 %, deels door fusies en overnames, maar ook door tal van faillissementen. De voornaamste verklaring schuilt in de dalende financiering van het onderzoek, terwijl de bedrijven voorzichtiger werden. Het beschikbare risicokapitaal daalde immers van 12.275 miljard USD in 2008 tot 7.770 miljard in 2009, d.w.z. een daling met bijna 36 %. Ondanks die daling is de sector in 2009 de grootste ontvanger van investeringen gebleven.

Het is echter vooral de rendabiliteit van de Amerikaanse ondernemingen die verbaast. De nettowinst van de bedrijven in de sector is tussen 2008 en 2009 met 782 % gestegen. Dit is des te verbazingwekkender omdat door de fusie tussen Genentech en Roche en de overname van Sepracor twee grote bedrijven (3,9 miljard USD winst) uit de markt werden gehaald. Naast de afname van het aantal inefficiënte bedrijven als gevolg van de crisis is het vooral dankzij de veranderde boekhoudkundige regels en eenmalige acties (zoals de verkoop van activa) dat de cijfers voor deze sector zo bemoedigend zijn.

Tegen deze achtergrond van minder beschikbaar risicokapitaal en stijgende R&D-kosten hebben de regeringen van de staten en de federale regering een aantal steunmaatregelen voor de sector in het leven geroepen.

- De opheffing in maart 2009 van de uitsluiting van het onderzoek naar stamcellen uit de federale financieringsprogramma's door Barack Obama zal een invloed hebben op de sector. Hoewel het vandaag nog te vroeg is om zich uit te spreken over de gevolgen van die evolutie kunnen we ervan op aan dat de publieke onderzoeksagentschappen en de academische onderzoekscentra over meer financiering zouden moeten kunnen beschikken en de komende jaren meer resultaten zullen kunnen voorleggen.
- De verbetering van de controle op en goedkeuring van de commercialisering als gevolg van de schandalen met Vioxx, selectieve serotonine-heropnameremmers en Tysabri.
- De toename van de middelen van het National Institute of Health werd vertaald in een stijging in de federale financiering van de biotechnologie. De middelen van het NIH stijgen sinds 2003 constant, na een aanvankelijke snelle stijging tussen 1998 en 2003 als gevolg van een beslissing van het Amerikaanse Congres om ze te verdubbelen. In 2009 bedroeg de dotatie aan het NIH 25,8 miljoen USD.
- Tal van andere federale instanties financieren de biotechnologie: het Departement van landbouw, het Departement van defensie, de administratie van veteranen, de National Science Foundation, de NASA en nog verscheidene andere federale agentschappen.

- De organisatie van de sector rond geografische clusters betekent dat de Amerikaanse staten bepalende actoren zijn in de productie en het onderzoek op het vlak van biotechnologie. Ondanks de dalende budgetten van tal van staten zoals die werd onderstreept door de National Association of State Budget Officers blijven ze toch de biotechnologische sector ondersteunen (39 staten maken gebruik van belastingkredieten voor R&D). Die steunprogramma's nemen de vorm aan van financiële steun in de eerste fases van de ontwikkeling van bedrijven. Massachusetts heeft bijvoorbeeld het "Life Science Initiative"-plan dat bestaat uit 25 miljoen USD aan belastingkredieten, 15 miljoen USD die wordt beheerd door een beleggingsfonds en tot slot 15 miljoen die wordt belegd in een infrastructuurfonds voor levenswetenschappen.

De BIO-beurs

De BIO-beurs is het grootste evenement ter wereld in de biotechnologische sector en de editie 2011 van de beurs valt samen met de Prinselijke zending van juni. Bijna 15.000 actoren uit de industrie, afkomstig uit 65 landen, namen aan de editie 2010 in Chicago deel. F.I.T., Brussel Export en A.W.E.X sloegen toen de handen in elkaar om een gemeenschappelijke Belgische stand van 200 m² te reserveren. Dat initiatief zal ook dit jaar worden herhaald met een gemeenschappelijke stand van 185 m².

De BIO Convention is ook een cyclus van conferenties die worden verzorgd door sleutelactoren uit de sector, uit de academische, politieke of bedrijfswereld. Het salon biedt het grootste business forum voor biotechnologie ter wereld aan, net als opleidingen door gerenommeerde experts.

Met het Prinselijke bezoek zal de beurs voor onze bedrijven een nog grotere draagwijdte krijgen. De deelname van Prins Filip en Prinses Mathilde aan de openingsceremonies van de beurs zal immers zorgen voor de nodige media-aandacht voor de Belgische delegatie.

“With a strong and predictable patent system, science-based regulatory systems, and appropriate tax policy and incentives, America’s biotechnology sector can help drive substantial job growth in the United States and advance our nation’s competitiveness over the long term, while providing cutting-edge technologies to address pressing concerns in health care, energy independence and agricultural sustainability.”

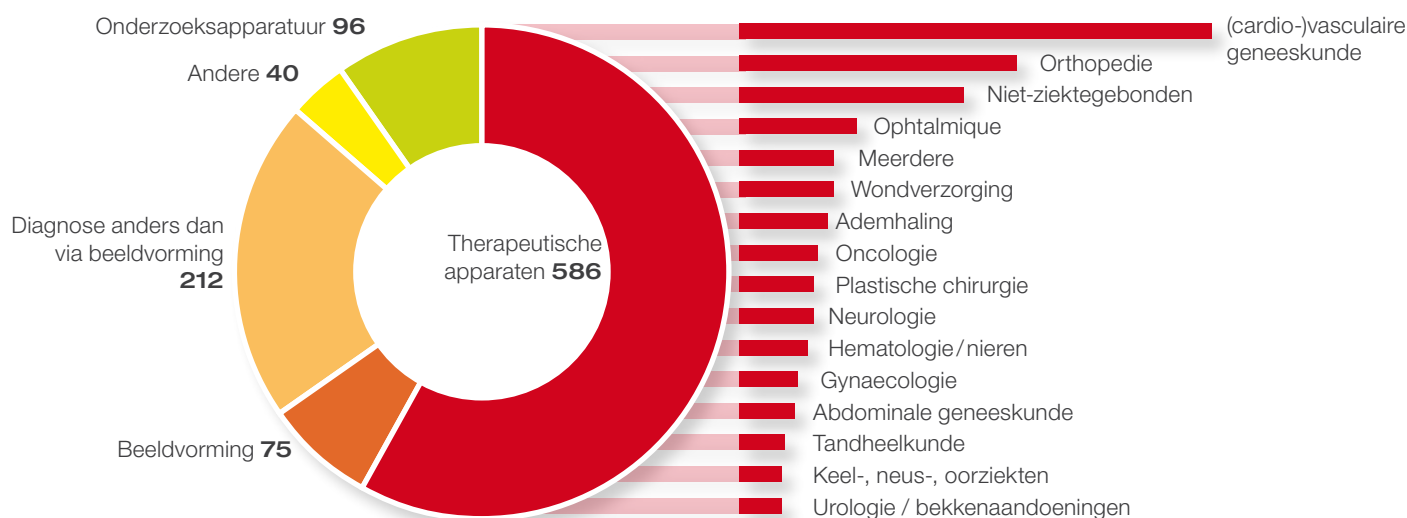
Jim Greenwood, Directeur-generaal van de Biotechnology Industry Association, februari 2011.

3.1.3. Medische apparatuur

De Amerikaanse markt van medische apparatuur, waarvan de waarde door Epsicom geraamd wordt op 94,9 miljard USD in 2010, is de grootste ter wereld. In termen van uitgaven per inwoner staat het land op een derde plaats met 306 USD per inwoner en in de Verenigde Staten bevinden zich de grootste namen uit de sector zoals Baxter, Johnson & Johnson, General Electric, Medtronic en Covidien. Voor een exportbedrijf is het gewoon onmogelijk om geen rekening te houden met de Amerikaanse markt van medische apparatuur die in 2009 op wereldvlak een marktaandeel van 41 % had.

Van de 1.023, door Ernst and Young getelde, (private en publieke) ondernemingen die medische apparatuur vervaardigen, was 51 % gelegen in Californië, Massachusetts of Minnesota en meer dan een kwart van die ondernemingen produceerden apparatuur die gebruikt wordt voor de behandeling van (cardio)vasculaire aandoeningen.

Figuur 15: Private, publieke en door risicokapitaal ondersteund Amerikaanse bedrijven, per segment, 2009

Bron: Ernst and Young: Pulse of the Industry - Medical Technology Report 2010.

Tijdens de economische crisis kromp de sector van medische uitrustingen met 0,1 %. Daarvoor zijn een aantal verklaringen: de combinatie van de daling van het aantal opnames, de toename van het aantal verzorgingsprestaties zonder compensatie, de daling van het aantal niet-geplande interventies, de strengere terugbetalingsvoorwaarden door Medicare en Medicaid en een gebrek aan investeringen.

Gegevens van de overheidsbedrijven (miljoen USD)	2009	Groei 2008-2009 (in %)
Inkomsten	196.693	-0,1
Uitgaven voor R&D	9.122	2,2
Nettowinst (verlies)	7.879	4,3
Thesaurie	27.858	18,0
Aantal werknemers	456.137	2,8
Beurskapitalisatie	318.217	34,2
Aantal bedrijven		
Overheid	285	-5,0
Ondersteund met risicokapitaal	738	n/a

Bron: Ernst and Young: Pulse of the Industry - Medical Technology Report 2010.

Hoewel de daling miniem is, gaat het toch om een aanzienlijke groeivertraging ten aanzien van het groeipercentage van 11,2 % dat in 2008 werd opgetekend. De inkomsten van de uitrustings-industrie daalden van 200 miljard USD in 2008 tot 196,7 miljard in 2009. De werkgelegenheid volgde dezelfde trend met een gemiddelde jaarlijkse groei van 1,5 % van de werkgelegenheid in de sector tussen 2004 en 2008. Tijdens het eerste jaar van de economische crisis bleef de werkgelegenheid in de sector van de medische uitrustingen stijgen en was er een vooruitgang van 2,4 %.

Begin 2010 werd opnieuw met de groei aangeknoopt. De inkomsten van de ondernemingen uit de sector stegen met 62 % tussen de eerste zes maanden van 2009 en de eerste zes maanden van 2010, terwijl de winsten stegen met 7 %. Dit geeft een beeld van de inspanningen die de bedrijven geleverd hebben om hun kosten te beperken terwijl ze problemen ondervonden om hun verkoop te doen stijgen. Ondanks de economische context gingen ook de R&D er in de eerste helft van 2010 op vooruit om uit te komen op een bedrag van 9,1 miljard USD (d.w.z. een stijging van 2,2 %). Financiering wordt opnieuw meer beschikbaar en de ziekenhuizen en consumenten, die hun uitgaven hadden uitgesteld, worden minder terughoudend. Toch blijven de uitdagingen groot voor de ziekenhuizen, de voornaamste klanten van de sector van medische uitrustingen.

In het kader van de hervorming van de gezondheidszorg, waarover we het verderop zullen hebben, voerde het Amerikaanse Congres een nieuwe accijns op de verkoop van medische uitrustingen van de nationale ondernemingen in. Die heffing van 2,3 %, die pas in januari 2013 van kracht zou worden, zou de sector door elkaar moeten schudden. Volgens Ernst and Young kan worden verwacht dat deze heffing de verhoudingen wijzigt tussen de producenten en hun leveranciers omdat het, door de structuur van de markt, niet vanzelfsprekend is dat die heffing volledig vertaald zal worden in een stijging van de prijzen voor de consumenten. De heffing zal ook voor de import gelden, wat betekent dat onze ondernemingen geen voordeel zullen genieten ten aanzien van de binnenlandse producenten. De uitvoer vanuit de Verenigde Staten zal echter vrijgesteld worden van de heffing.

De staten met de grootste tewerkstelling in de sector zijn Californië, Minnesota, Florida, Massachusetts en New York. De regio New Engeland² huisvest ongeveer 300 ziekenhuizen en bijna 800 bedrijven die medische apparatuur produceren. Massachusetts is de tweede belangrijkste staat in termen van concentratie aan producenten van medisch materiaal. De regio rond de oostkust³ is gespecialiseerd in medische uitrustingen. Die streek van de Verenigde Staten dankt zijn belang aan een bijzonder goed ontwikkelde onderzoeksinfrastructuur en de aanwezigheid van grote uitrustingsbedrijven en grote farmaceutische groepen (o.a. Wyeth, Merck & Co. en Johnson & Johnson). New York en

² Omvat de staten Maine, New Hampshire, Vermont, Massachusetts, Rhode Island en Connecticut.

³ New York, New Jersey, Pennsylvania en Connecticut.

Boston, twee steden die de delegatie van Belgische bedrijven zal aandoen, liggen respectievelijk in de derde en vierde grootste grootstedelijke zone met de hoogste graad van werkgelegenheid in de sector van de medische uitrustingen.

De suprematie van de Amerikaanse ondernemingen in dit domein (zeven van de tien grootste fabrikanten van medische apparatuur zijn Amerikaans) wordt ook weerspiegeld in de extreme concurrentie die er in de sector heerst. Belgische bedrijven die kwaliteitsvolle producten aanbieden, zullen echter een plaats kunnen veroveren op deze markt die wordt gekenmerkt door een transparante regelgeving.

De hervorming van het systeem voor ziekteverzekering

Vanuit de vaststelling dat de gezondheidszorg een haast bodemloze put vormt in de Amerikaanse begroting en dat talloze gezinnen zich in een financieel zeer onzekere situatie bevinden en bij de eerste ziekte bankroet dreigen te gaan, maakte president Obama van de hervorming van het systeem voor ziekteverzekering zijn stokpaardje tijdens de verkiezingscampagne van 2008. Sindsdien volgde de hervormingswet haar weg, ondanks het verzet van vele Amerikanen, en werd ze in maart 2010 uiteindelijk door het Amerikaanse Congres goedgekeurd.

De tekst van de hervorming, de Patient Protection and Affordable Care Act, vermeldt de voornaamste doelstellingen voor 2010 en 2011:

- de verplichting voor elke Amerikaan om op straffe van een sanctie te beschikken over een ziekteverzekering (tegelijk wordt voorzien in een mechanisme ter ondersteuning van arme gezinnen);
- het verbod voor de verzekeringsmaatschappijen om bij ziekte hun klanten niet te dekken;
- jongeren kunnen tot 26 jaar door de ziekteverzekering van hun ouders worden gedekt;
- steun om niet-verzekerde personen die momenteel ziek zijn te helpen;
- herverzekeringsprogramma's om de ondernemingen de kans te geven de ziekteverzekering voor gepensioneerden te behouden.

Voor de biotechnologische bedrijven is de hervorming goed nieuws. De tekst van 23 maart 2010 voorziet immers in financiële stimuli voor de kleine ondernemingen uit de sector. Het “Cures Acceleration Network”, dat de weg tussen een ontdekking van een therapie en het eigenlijke productieproces wil vergemakkelijken, beschikt over een budget van 500 miljoen USD. De “Therapeutic Discovery Project Tax Credit” biedt kleine en middelgrote biotechnologische bedrijven met minder dan 250 werknemers dan weer de kans van een belastingkrediet te genieten ter waarde van 50 % van hun R&D-projecten die in 2009 en 2010 werden uitgevoerd en door de Amerikaanse autoriteiten werden goedgekeurd. In 2010 werd bijna een miljard USD toegekend. De nieuwe wetgeving verlengt tot slot de beschermingsduur tegen biosimilars (biotechnologische equivalenten van generische geneesmiddelen) zodat innoverende bedrijven langere tijd aantrekkelijk en winstgevend kunnen blijven. De bedrijven die biosimilars produceren, zullen echter hinder ondervinden van deze nieuwe wet.

Ook de producenten van apparatuur zullen de wijzigingen in de wetgeving voelen. Door de makkelijkere toegang tot verzorging voor de armsten zullen de marges van de ziekenhuizen door de hervorming worden beperkt. De ziekenhuizen, die geconfronteerd worden met een toestroom van patiënten en steeds strengere normen, zullen dat verlies wellicht afwentelen op de leveranciers van apparatuur. Dit zal des te problematischer zijn, omdat die laatsten een heffing van 2,3 % moeten betalen en de ziekenhuizen tijdens de periode van onzekerheid die gepaard gaat met de hervorming hun aankopen van uitrustingen zullen uitstellen. De stijging van de kwaliteit van de zorgverstrekking als gevolg van de hervorming van sommige ziekenhuizen zal wel vereisen dat ze zich moderniseren, wat de beste fabrikanten de kans zou moeten geven om interessante contracten af te sluiten.

De farmaceutisch bedrijven zullen zich moeten aanpassen aan de uitbreiding van hun klantenbasis en zullen alle zeilen moeten bijzetten om aan de stijgende vraag te voldoen. De rol van buitenlandse ondernemingen kan in dat verband bepalend zijn. De producenten en invoerders van farmaceutische producten zullen ook worden onderworpen aan een jaarlijkse heffing waarvan het bedrag zal afhangen van de verkoopcijfers van de onderneming. De farmaceutische sector zal, net als de biotechnologische sector, kunnen genieten van het “Cures Acceleration Network” en de “Therapeutic Discovery Project Tax Credit”.

“If all we’re doing is adding more people to a broken system then costs will continue to skyrocket, and eventually somebody is going to be bankrupt, whether it’s the federal government, state governments, businesses or individual families.”

President Obama, tijdens een top over de gezondheidszorg,
25 februari 2010

➤ Kansen voor de Belgische ondernemingen:

De Amerikaanse markt wordt sterk gereguleerd door de Food and Drug Administration (die de delegatie tijdens de zending zal ontmoeten naar aanleiding van een seminarie) en is zéér competitief. Bijna 85 % van de verbruikte farmaceutische producten worden dan ook ter plaatse geproduceerd. Belgische ondernemingen die competitieve goederen en diensten aanbieden en die goed zijn geïnformeerd over de geldende wetgeving kunnen er echter gerust op zijn dat ze tal van zakenkansen genieten in de volgende domeinen:

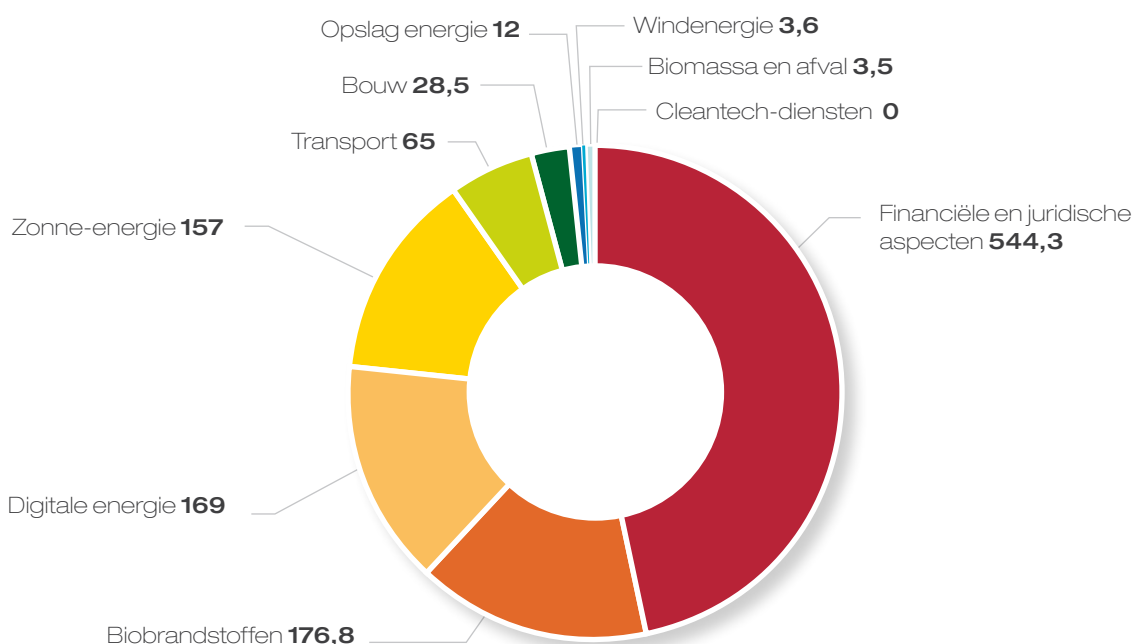
medische beeldvorming, uitrustingen voor onderzoek en diagnosestelling buiten beeldvorming, allerlei types van medische uitrustingen en in het bijzonder diegene die betrekking hebben op (cardio)vasculaire aandoeningen, oncologie en materiaal voor orthopedie en oftalmologie, diagnoseoplossingen, thuiszorg, toepassingen van informatie- en communicatietechnologieën in de sector van de gezondheidszorg, bio-informatica, vaccinologie, gepersonaliseerde geneeskunde, geneesmiddelen, meer bepaald antidepressiva of nieuwe therapieën tegen kanker, partnerschappen voor biotechnologisch onderzoek, kwalitatief hoogstaande universitaire centra, groene, rode en witte biotechnologie, ...

3.2. Milieutechnologieën

De Verenigde Staten zijn de grootste producent en consument van milieuproducten en -technologieën (cleantech). De cijfers voor het derde kwartaal van 2010 zijn in die zin veelzeggend:

- de V.S. zijn de grootste investeerder in cleantech ter wereld, met 3,7 miljard USD aan investeringen, d.i. 90 % van het totaal op wereldschaal;
- volgens het rapport Global Cleantech 100 of 2010 van de Cleantech Group zijn 54 van de 100 meest innoverende bedrijven in het domein van de groene technologie Amerikaans;
- in de V.S. werden in dit domein het meeste aantal transacties geregistreerd, waarbij 45 bedrijven risicokapitaal en private equity konden genieten;
- de V.S. zijn, in volume, de tweede grootste ontvanger van investeringen, na India (het is de eerste maal sinds het derde kwartaal van 2008 dat het land de tweede plaats bekleedt);
- de V.S. zijn de derde grootste markt ter wereld wat fotonvoltaïsche zonne-energie betreft (na Duitsland en Italië);
- in het land bevinden zich meer dan 119.000 ondernemingen die samen ongeveer 1,7 miljoen werknemers tewerkstellen;
- bijna 300 miljard USD werd in 2008 gegenereerd door de cleantech-industrie, waarvan 43,8 afkomstig is uit de export.

Figuur 20: Investeringen in groene technologieën, 3de kwartaal 2010 (miljoen USD)

Bron: Bloomberg New Energy Finance, 2010

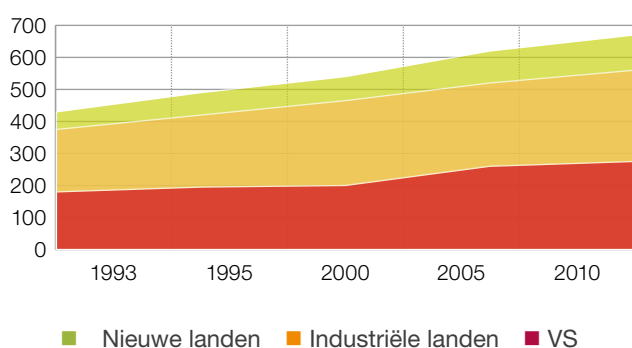
Het domein van de groene technologie is een veelomvattend domein. Het heeft betrekking op zonne-energie, geothermische, mariene en windenergie, biobrandstoffen, biomassa en afvalbeheer, de controle op vervuiling, sanering, recyclage, transport, duurzaam bouwen, technologieën om de energie-efficiëntie te verhogen, het opvangen en opslaan van CO₂ of milieufinanciering. De inkomsten van de Amerikaanse groene industrie worden hoofdzakelijk gegenereerd door de dienstensector (47 %). Daarna volgen de sectoren van de grondstoffen (32 %) en tot slot die van de uitrustingen (21 %). Het volume aan opgehaald kapitaal wijst op het respectievelijke belang van elk van de cleantech-segmenten binnen het totale plaatje van de sector.

Het aantreden van Barack Obama als president van Amerika betekende een kantelmoment in het energie- en milieubeleid in de Verenigde Staten. Van zodra hij in functie trad, stelde de huidige president een herziening voor van alle maatregelen die

tijdens de Bush-periode waren genomen, met inbegrip van de beslissingen omtrent olieboringen of de opslag van nucleair afval. De ambities van de president op het vlak van energie-efficiëntie zijn dan ook navenant: hij wil van de Verenigde Staten “de meest energie-efficiënte economie ter wereld maken” en wil de vraag naar energie tegen 2020 met 15 % doen dalen. De Verenigde Staten blijven de kampioen van de technologische benadering van de strijd tegen de klimaatwijziging, waarbij een aanzienlijk deel van het budget naar onderzoek en ontwikkeling op het vlak van schone technologieën gaat.

Het is de sector nooit zo voor de wind gegaan als nu. Tijdens de crisis van 2008 en 2009 zorgden de kredietbeperkingen, de dalende koopkracht van de gezinnen en de groeivertraging in de vastgoedsector er samen voor dat de vraag naar milieuproducten daalde. Door de snelle reactie van de federale regering en de staten kromp de sector echter niet.

Figuur 16: Wereldmarkt van milieutechnologieën, in miljard USD

Bron: Environmental Business International

Het is vooral de “American Recovery and Reinvestment Act”, die president Obama op 17 februari 2009 ondertekende, die de industrie tijdens de crisis zal hebben gesteund. Dit algemene herstelplan voor een bedrag van 787 miljard USD omvat maatregelen voor belastingverlagingen, stimuli voor aanwervingen, voor de ondersteuning van het onderwijs en het gezondheidssysteem en voor infrastructuurprojecten, ook in de energiesector. De Obama-administratie schoof het domein van de groene energie duidelijk als prioriteit naar voren en de sector profiteerde van een groot deel van de overheidsgelden die werden toegekend. De steenkoolindustrie van de nieuwe generatie ontving bijvoorbeeld 3,4 miljard USD, terwijl de energiesector 11 miljard kreeg om het elektriciteitsnetwerk te moderniseren en aan te passen aan de nieuwste technologieën. Met het aflopen van de steunmaatregelen in januari 2010 zijn de analisten voorzichtig ten aanzien van de evolutie van de sector op korte termijn.

De belangrijkste andere maatregelen die de Amerikaanse autoriteiten nam:

- het US Environment Protection Agency (EPA) zette verschillende projecten op voor de ontwikkeling van schone technologieën, gecentraliseerd rond de “Environmental Technology Opportunities Portal”;
- de lancering in maart 2011 van het programma i6 Green Challenge, dat voor 12 miljoen USD steun geeft aan innoverende projecten op het vlak van groene technologie;
- projecten voor het saneren van nucleaire en militaire sites;
- het “Brownfield”-project van US EPA dat financiële bijstand moeten verlenen in het raam van de sanering van industriële sites.
- het intrafederaal budget kent 13,8 miljard dollar toe aan milieu-initiatieven: 30 % voor waterzuivering, 25 % voor bodembescherming, 19 % voor het behoud van de biodiversiteit en de resterende 17 % voor de sector van het afvalbeheer.
- de derde versie van het programma “Leadership in Energy and Environmental Design” werd in april 2009 voorgesteld. Dat certificatieprogramma van de hand van de “U.S. Green Building Council” heeft als bedoeling milieuvriendelijke bouwwerken te homologeren. Aangezien de sector voor duurzaam bouwen aanzienlijke steun had ontvangen via het herstelplan van de Obama-administratie, heeft de administratie de controle op de kwaliteit van de constructies versterkt.

De toekomstige groei van de sector lijkt verzekerd. De constante stijging van de olieprijs sinds januari 2009 betekent dat investeringen in schone technologieën steeds rendabeler worden.

Figuur 17: Prijs van een vat olie, FOB en gewogen met de invoervolumes, USD

Bron: U.S. Energy information Administration

Aangezien de Verenigde Staten ernaar streven hun afhankelijkheid van de olieproducerende landen⁴ te verkleinen en de energieveiligheid een van de prioriteiten van de regering is, kunnen de komende jaren aanhoudende groeicijfers worden verwacht. Volgens de U.S. Green Building Council schommelt het potentiële jaarlijkse groeipercentage in de sector van het duurzaam bouwen rond de 20 tot 30% op lange termijn. De Amerikanen zijn zich ook meer bewust van het belang van een lagere impact van de menselijke activiteit op het klimaat. Er komen dan ook steeds meer initiatieven op het niveau van de staten, steden en gemeenschappen.

De verandering van meerderheid in het Congres zou een voor- teken kunnen zijn van een keerpunt in het energie- en milieubeleid in de Verenigde Staten. Na de "midterm"-verkiezingen van november 2010 pikten de Republikeinen immers 63 zetels van de Democraten in, waardoor ze een meerderheid verwierven in het Huis van Afgevaardigden. Die nieuwe politieke configuratie, die sinds 6 januari 2011 van kracht is, zal leiden tot een stoelendans waaronder de cleantech-verantwoordelijken in het Congres zullen lijden. Hoewel het beleid op korte termijn ongewijzigd zou moeten blijven, valt nog af te wachten of dat beleid op lange termijn niet zal worden bijgestuurd. We weten bijvoorbeeld dat de Republikeinen sterk gekant zijn tegen een systeem van pollutievergunningen.

⁴ De autoriteiten streven ernaar de invoer van aardolie uit het Midden-Oosten met 75 % te doen dalen door die te vervangen door de productie van hernieuwbare energie. Tussen 2001 en 2006 werd daarvoor 10 miljoen USD toegekend aan die doelstelling.

➤ Kansen voor de Belgische ondernemingen:

Toezicht op bodem-, zee- en luchtvervuiling, afvalbeheer, waterzuivering, beheer en sanering van gevoelige sites, recyclage-oplossingen, nieuwe generatie hernieuwbare energiebronnen, biobrandstoffen, milieudienstverlening, oplossingen voor energie-efficiëntie, schoon transport, consultancy rond schone energie, duurzaam bouwen, technologieën voor het opvangen en opslaan van koolstofdioxide, ...

“To finally spark the creation of a clean energy economy, we will double the production of alternative energy in the next three years. We will modernize more than 75% of federal buildings and improve the energy efficiency of two million American homes, saving consumers and taxpayers billions on our energy bills. In the process, we will put Americans to work in new jobs that pay well and can’t be outsourced – jobs building solar panels and wind turbines; constructing fuel-efficient cars and buildings; and developing the new energy technologies that will lead to even more jobs, more savings, and a cleaner, safer planet in the bargain.”

President Obama, toespraak over het anticrisisplan van de regering, januari 2009

3.3. Informatie- en communicatietechnologieën

De Amerikaanse markt van de informatie- en communicatietechnologieën (ICT) is de grootste ter wereld. Deze sector, die de jongste twee decennia bepalend is geweest voor de Amerikaanse groei, wordt vertegenwoordigd door bekende namen als Apple, Microsoft, Google, IBM, HP of Facebook en Twitter. De meeste van die bedrijven liggen in Silicon Valley, Californië. De aanwezigheid van onderzoekscentra die tot de beste ter wereld behoren⁵, internationaal gerenommeerde universiteiten en vlot beschikbaar risicokapitaal hebben de Verenigde Staten de kans gegeven zich als leider te positioneren in het ICT-domein, zelfs al wordt hun positie momenteel aangevallen door sommige opkomende economieën.

Aangezien de ICT-sector zéér divers van aard is, stellen we voor een onderscheid te maken tussen de communicatietechnologieën en de informatica.

⁵ Het budget dat wordt besteed aan het Networking and Information Technology Research and Development Program (informaticaonderzoek) bedroeg 3 miljard USD in 2009.

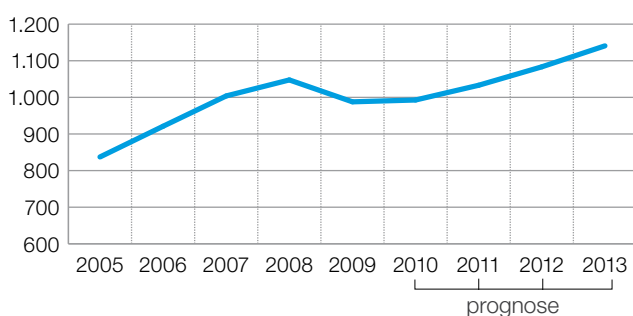
3.3.1. Telecommunicatie

De Amerikaanse telecommunicatiesector evolueert continu. Begin 2011 waren de schijnwerpers in de gespecialiseerde pers vooral gericht op de gegevensoverdracht bij mobiele toestellen. De grootste Amerikaanse operatoren voor mobiele telefonie, zoals AT&T, Verizon Wireless en T-Mobile USA, hebben immers hun plannen aangekondigd voor de overstap van het 3G- naar het 4G-netwerk. Ook de WiMAX-technologie heeft de wind in de zeilen, ondanks het opduiken van concurrerende technologieën, en tekende tussen begin 2009 en begin 2010 een groei van het klantenbestand op van 94 %.

De sector werd net als de rest van de Amerikaanse economie getroffen door de crisis en ondanks de hernemende groei in 2010 is de telecommunicatiesector nog niet tot op het niveau van voor de crisis teruggekeerd. Na een jaarlijkse gemiddelde groei van 8,1 % tussen 2003 en 2008 kende de sector in 2009 een vertraging en bleven de inkomsten van de industrie steken op 987,8 miljard USD. De impact van de crisis was groter in de Verenigde Staten, waar er een inkomstendaling was van 5,7 % tegenover 3,0 % in de rest van de wereld. De bedrijven uit de telecommunicatiesector konden tijdens de recessie van 2009 echter snel steun genieten vanuit de Amerikaanse autoriteiten.

Figuur 18: Inkomsten van de telecommunicatiesector in de V.S. (miljard USD)

Bron: TIA's 2010 ICT Market Review and Forecast.

Het herstelplan van de Obama-administratie voorzag in 7,2 miljard USD om de telecommunicatiesector tijdens de crisis van 2008 en 2009 te ondersteunen. Een bedrag van 2,5 miljard USD wordt beheerd door de bureaus voor landelijke ontwikkeling (Rural Utilities Services) om geïsoleerde gebieden op snelle verbindingen aan te sluiten. De resterende 4,5 miljard USD wordt aangewend voor het Broadband Technology Opportunities Program om de toegang tot het net te verbeteren en te ontwikkelen voor landelijke en arme gemeenschappen, alsook voor "public agencies". Het leeuwendeel van die 4,5 miljard USD zal worden gebruikt om de cartografie van het bestaande net te financieren, innovatie te ondersteunen en het openbare informaticapark te moderniseren, met name in de bibliotheken en het hoger onderwijs. Tot slot werd er 650 miljoen USD vrijgemaakt om de overstap van analoge televisie naar de nieuwe digitale standaard te vergemakkelijken.

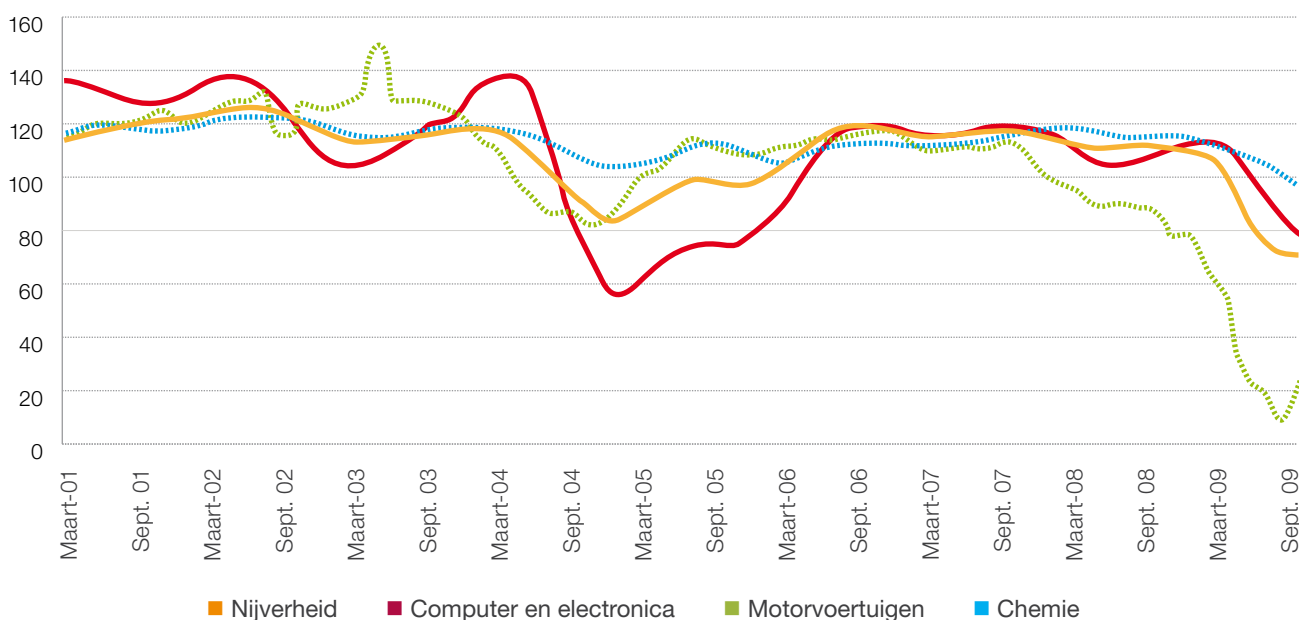
Eind 2009 hadden in totaal 77,9 miljoen Amerikanen een abonnement voor een snelle verbinding. De experts van Business Monitor International schatten dat in 2014 102,8 miljoen mensen aangesloten zullen zijn op het net, d.i. een penetratiegraad van 32% (waarmee de V.S. op de 17^e plaats komen in termen van breedbandverspreiding, na België dat de 11^e plek bekleedt). Er zijn dus nog heel wat groeimogelijkheden. De ondernemingen zouden ook opnieuw moeten aanknopen met hun rendabiliteitsgraad van voor de crisis en de inkomsten van de telecommunicatiesector zouden in 2014 1.400 miljard USD moeten bedragen. Volgens de Telecommunications Industry Association levert dit over de betreffende periode een jaarlijks gemiddelde groei van 3,7% op (zie bovenstaande grafiek).

"All told, these investments will benefit tens of millions of Americans -- more than 685.000 businesses, 900 health care facilities, and 2.400 schools (...) across the country. And studies have shown that when communities adopt broadband access, it can lead to hundreds of thousands of new jobs. Broadband can remove geographic barriers between patients and their doctors. It can connect our kids to the digital skills and 21st century education required for the jobs of the future. And it can prepare America to run on clean energy by helping us upgrade to a smarter, stronger, more secure electrical grid."

President Obama, commentaar bij de maandelijkse werkgelegenheidscijfers, juli 2010

3.3.2. Informatica

Figuur 19: Stijging van de maandelijkse tewerkstellingscijfers in de ICT en bepaalde sectoren, jaarlijkse wijziging van percentage

Bron: U.S. Bureau of Labour Statistics, octobre 2009

De sector van de informatie- en communicatietechnologieën behoorde niet tot de eerste slachtoffers van de crisis. Terwijl de werkgelegenheid in de sector zich tussen september 2004 en 2006 begon te stabiliseren na een donkere periode als gevolg van het uiteenspatten van de internetbubble, zorgde de crisis van 2008 en 2009 er voor dat de jobcreatiegraad tussen september 2008 en 2009 met 10 % daalde.

De creatie van nieuwe banen in de IT-sector, die tot in maart 2008 was blijven toenemen, daalde om in september 2009 uit te komen op een negatief groeipercentage van bijna 2 %. De huidige crisis blijft echter beperkter dan de crisis die de sector in 2001 trof.

De groei van uitgaven voor IT-producten en -diensten wordt voor 2010 op 5,5 % geraamd, wat een markt vertegenwoordigt van ongeveer 514,5 miljard USD. Vooral het segment van de IT-diensten trok de sector mee in 2010, met een groei in de uitgaven van 5,5 %, wat neerkomt op een bedrag van 229 miljard USD. Daarna volgen de softwaresector (149,2 miljard USD) en de verkoop van computers (116,1 miljard USD). Beide sectoren hebben sinds de tweede helft van 2009 opnieuw aangeknoopt met de groei. Dat gebeurde enerzijds door de heropleving in de Amerikaanse economie en anderzijds dankzij de lancering van Windows 7 en talrijke updates van softwareprogramma's die tijdens de crisis waren uitgesteld.

De groei in de verkoop van computers zit vooral in het segment van de notebooks. Deze uiterst draagbare computers waren in 2009 verantwoordelijk voor bijna 60 % van de verkoop en dat aandeel zou volgens Business Monitor International op middellange termijn nog moeten stijgen tot 81 % in 2014. De reden van de snelle groei in dit marktsegment is natuurlijk de economische crisis die consumenten ertoe aanzet om minder dure oplossingen voor hun ICT-noden te vinden.

De Amerikaanse markt is sterk geconcentreerd. De twee grootste pc-fabrikanten, Dell en HP, verdelen onder elkaar 50 % van de markt en de golf van fusies en overnames die momenteel in de sector van de IT⁶ -diensten aan de gang is, zou de komende jaren moeten aanhouden.

De markt in zijn geheel zal in de periode 2011-2014 blijven groeien. De economen van Business Monitor International ramen het gemiddelde jaarlijkse groeipercentage op 5,9 % en dat tot in 2014, waarbij de markt een bedrag van bijna 683 miljard USD zal vertegenwoordigen. Wat de software betreft, verwachten de experts tot in 2014 een jaarlijkse groei van 6,8 %, wat resulteert in een markt ter waarde van ongeveer 194,3 miljard USD. De voornaamste redenen voor dat optimisme zijn de groei die verwacht wordt in de sector van de mobiele en vaste snelle verbindingen, de productinnovatie, met name in de sector van de notebooks, de technologische innovatie (o.a. diensten en technologieën voor GPS) en een nieuwe manier om zaken te doen, onder meer via de virtualisering van de gesprekken. Het lijkt geen twijfel dat onze ondernemingen zich zullen kunnen positioneren en hun knowhow zullen kunnen uitspelen op deze markt die in volle beweging is.

➤ Kansen voor de Belgische ondernemingen:

Toegepaste ICT voor milieubescherming, gezondheidszorg, virtualisering, cloud computing, beheer van de productie en de logistiek, notebooks, e-readers, smartphones, VoIP, digitale televisie, 3G- en LTE/4G-oplossingen, uitrustingen en technologie voor Wifi en WiMAX, onlinehandel, software voor e-governance, videogames van de nieuwe generatie, ...

⁶ Dell koopt Perot System, de overname door Xerox van Affiliated Computer Services of HP dat EDS koopt.

4 Recente succesverhalen

4. Recente succesverhalen

Devgen

SECTOR: BIOTECHNOLOGIE

De firma Devgen is actief in de sector van de groene biotechnologie. Ze heeft als doel landbouwers de mogelijkheid te geven meer voedsel op een kleinere oppervlakte te laten doen groeien, met minder water, meststoffen en arbeid.

Devgen maakt gebruik van spitstechnologische biotechnologie en technologie voor moleculaire reproductie om hoogrendementszaden te produceren, net als oplossingen voor de bescherming van de oogst die op een lijn zitten met de bescherming van het milieu. Devgen biedt die technologie op de markt aan via twee complementaire strategieën:

- de toekenning van licenties van Devgen-technologie voor de productie van maïs, katoen, soja en andere gewassen in ruil voor financiering voor R&D en de betaling van royalty's;
- de productie en verkoop van hybride zaden in de belangrijke segmenten zoals de teelt van rijst, zonnebloemen, sorghum en parelgierst op het Indische subcontinent en in Zuidoost-Azië.

In zijn eenheid voor de bescherming van gewassen ontwikkelt Devgen een nieuw soort van nematocide, een agrochemisch product dat gewassen beschermt tegen de schade die wordt aangericht door nematoden. Devgen, dat in 1997 werd opgericht en dat vestigingen heeft in Gent, Singapore, Huderabad (India) en Delaware (Verenigde Staten), stelt meer dan 200 mensen tewerk.

In 2007 werd Devgen US Inc. opgericht. Deze firma met zetel in Pennsylvania is voor 100% in handen van Devgen NV. In mei 2010 kondigde de hoofdzetel een versterking van de positie in de V.S. aan met de commercialisering op de Amerikaanse markt van een nematocide met de naam "Enclosure".

"De Verenigde Staten produceren jaarlijks bijna 1,8 miljoen ton arachidenoten op een oppervlakte van 500.000 ha. Dat maakt van hen de derde grootste producent van arachidenoten ter wereld en een van de grootste uitvoerlanden met een gemiddelde jaarlijkse export die schommelt tussen 200.000 en 250.000 ton", zo zegt het bedrijf. "De doelmarkten zijn in de eerste plaats Georgia, Alabama en Florida, waar bijna 57% van de productie van arachidenoten in de Verenigde Staten plaatsvindt."

De distributie van het product gebeurt door een lokale firma, Helena Chemical Company
www.devgen.com

e-Xstream

SECTOR: INFORMATIE- EN COMMUNICATIETECHNOLOGIEËN

e-Xstream engineering biedt consultingdiensten aan voor meerschallige modellen van composietmaterialen en -structuren (PMC, RMC, MMC, nano, harde metalen, enz.).

De firma ontwikkelt "DIGIMAT", een platform voor niet-lineaire meerschallige modellen van composietmaterialen en -structuren dat beantwoordt aan de noden van zowel de leveranciers van grondstoffen als de eindgebruikers. DIGIMAT stelt hen voor innoverende en optimale materialen te ontwerpen, waarbij bespaard wordt op tijd en kosten. "DIGIMAT" levert zijn klanten een optimale totaaloplossing voor modeling die aan de specifieke noden van die klanten beantwoordt. Het integreert hun productieprocessen: van de ontwikkeling van de materialen (gewapende plastics, rubber, enz.) over de fabricageprocessen (mallen via injectie) tot het gebruik in het eindproduct (structuurberekeningen).

De groep is sinds 1 oktober 2010 actief in de Verenigde Staten via een filiaal in Plymouth, Michigan, onder leiding van Business Development Manager Keith Parmentier. "Wij zijn zeer verheugd met de opening van ons eerste filiaal in de Verenigde Staten", legt Roger A. Assaker, Directeur-generaal en medeoprichter van e-Xstream engineering, uit. "Met onze aanwezigheid willen we simulatiesoftware en diensten voor spitstechnologische engineering aanbieden om zo de fabrikanten van wisselstukken en de leveranciers van materiaal in de fabricage van composietmaterialen en wisselstukken op optimale wijze te ondersteunen."

Na de opening van een filiaal in Luxemburg in 2004 was de opening van een vestiging op Amerikaanse bodem vanzelfsprekend voor de firma uit Louvain-la-Neuve die reeds in meer dan 15 landen actief is.

www.e-xstream.com

Enfinity

SECTOR: MILIEUTECHNOLOGIE

Enfinity, dat in 2005 werd opgericht, is snel uitgegroeid tot een van de grootste producenten van fotovoltaïsche panelen in de wereld. Het bedrijf is actief in Noord-Amerika, Europa en Azië. Om zijn projecten te financieren werkt Enfinity samen met ondernemingen die worden gefinancierd door investeerders of banken. De firma is ook eigenaar van zijn portefeuille productietechnologieën voor hernieuwbare energie. Haar hoofdzetel is gevestigd in het historische centrum van Gent en het bedrijf is sinds 2008 ook actief in de Verenigde Staten. Het levert er gebruiksklare fotovoltaïsche installaties aan commerciële klanten, gemeenten en openbare dienstverleners. Enfinity is opgebouwd rond 4 afdelingen: "Develop" (ontwikkeling), "Invest" (investeringen), "Technics" (technieken) en "Trade" (distributie).

Na de opening van het hoofdkwartier in de Verenigde Staten in maart 2010 (in Atlanta, Georgia) breidde de groep zich verder uit in de V.S. In oktober 2010 besloot Enfinity America Corporation, het Amerikaanse filiaal van de groep, om ClearPeak over te nemen, een onderneming die eveneens actief is op de fotovoltaïsche markt. Die overname bestendigde de "coast to coast" aanwezigheid van de groep in de Verenigde Staten en zal het mogelijk maken de 80 jaar ervaring van ClearPeak in de sector te exploiteren. "Dit is een bevestiging van de graad van betrokkenheid van Enfinity in de Verenigde Staten", verklaarde Rafael Dobrzynski, Directeur-generaal van Enfinity America Corporation.

"De toplui van ClearPeak, Bob Hopper en Brian Lynch, beschikken over een breed netwerk van relaties in onze industrie. Dit zal, in combinatie met de toegang tot het kapitaal van Enfinity, de voltooiing van tal van projecten rond zonne-energie voor de private en de openbare sector versnellen."

Volgens beide bedrijven zou 2011 een bijzonder voorspoedig jaar moeten worden voor de Amerikaanse sector van schone technologieën.

"The outlook for commercial solar energy is very positive. The business case for renewable energy has been proven, offering investors and commercial consumers tangible financial benefits"

Rafael Dobrzynski, Directeur-generaal van Enfinity America Corporation, juli 2010

www.enfinity.be

Samtech

SECTOR: INFORMATIE- EN COMMUNICATIETECHNOLOGIEËN, SOFTWARE

Samtech is een van de Europese leiders in de sector van software voor computer aided engineering. Het bedrijf, dat in 1986 werd opgericht, ontwikkelt en verkoopt de SAMCEF-codes (analyse van afgewerkte elementen), het platform BOSS quattro (multidisciplinaire optimalisering) en de integratiestructuur Open CAE CASAM. Al die software beantwoordt aan tal van industriële noden, van de eerste designfase tot de controle op het eindproduct.

De groep heeft 11 kantoren in België, Frankrijk, Duitsland, Italië, Spanje, het Verenigd Koninkrijk, China, Japan en de Verenigde Staten. Die zijn vastbesloten hun klanten kwaliteitsvolle technische ondersteuning en dienstverlening te bieden. De groep is partner van de Dassault-systemen en beantwoordt aan de ISO-norm 9001:2008.

Als gevolg van de snelle groei van haar activiteiten in Noord-Amerika opende de Luikse firma in oktober 2010 Samtech Inc. in Wichita, Kansas. Die nieuwe onderneming zal als draaischijf fungeren voor de Noord- en Zuid-Amerikaanse markten. De groep stelde Freddie Colsoul aan als directeur van zijn Amerikaanse vestiging.

"The creation of SAMTECH Inc. is a strong, strategic and symbolic message sent to the American Aerospace industry and to all of our American customers, about SAMTECH's commitment to initiate a long term partnership."

Freddie Colsoul, Branch Director & major account manager van SAMTECH Inc, oktober 2010

www.samtech.com

UCB Pharma

SECTOR: FARMACEUTICA

Een van de afdelingen van de UCB-groep is actief in het biofarmaceutische domein en meer bepaald op het vlak van het onderzoek, de ontwikkeling en de commercialisering van innoverende geneesmiddelen, waarbij specifiek de nadruk ligt op het centrale zenuwstelsel en immunologische aandoeningen (respectievelijk 47 % en 14 % van de nettoverkoop in 2008). De groep is wereldleider inzake allergieën en nummer 1 in Europa en Amerika voor epilepsie.

De groep stelt wereldwijd meer dan 10.000 mensen tewerk en genereerde in 2009 3,1 miljard EUR aan inkomsten, waarvoor een hele reeks partnerschappen in alle geledingen van de industrie werden afgesloten. UCB staat genoteerd op de Euronext-beurs en de hoofdzetel bevindt zich in Brussel.

Noord-Amerika en de Verenigde Staten in het bijzonder vormen een belangrijke markt voor de groep. In 2008 realiseerde de groep 40 % van zijn verkoop in Noord-Amerika, tegenover 47 % in Europa. Het Amerikaanse avontuur begon in 1936, toen UCB voornamelijk actief was in de chemie, met de aankoop van het verpakkingsbedrijf Sylvannia. In de jaren '50 van de vorige eeuw versterkte de groep zijn invloed in de Verenigde Staten via een partnerschap met Pfizer, waarbij het aan de Amerikaanse reus een exploitatie licentie voor Atarax® toekende. Dat partnerschap is vandaag nog steeds van kracht.

In 2000 lanceerde de firma het (anti-epileptische) geneesmiddel Keppra® op de Amerikaanse markt. Met de overname van Whitby Pharmaceuticals en Northampton Medical richtte de groep UCB Inc. op, zijn filiaal in de Verenigde Staten. In 2006 diende UCB Inc. zijn eerste goedkeuringsaanvraag in de Verenigde Staten in voor een biologisch geneesmiddel, Cimzia®. In het verlengde van zijn wereldwijde strategie kondigde de groep in januari 2010 het einde aan van zijn activiteiten rond primaire gezondheidszorg om zich toe te spitsen op de strijd tegen allergieën en problemen met het centrale zenuwstelsel.

“UCB is extremely grateful to our entire U.S. primary care team. Their hard work and dedication for more than a decade laid a strong foundation for UCB's future success in the U.S.”

Greg Duncan, voorzitter van UCB Noord-Amerika, januari 2010

www.ucb-usa.com

Le Pain quotidien

SECTOR: VOEDING

Alain Coumont begon destijds vooral brood te bakken omdat hij er niet in slaagde een leverancier te vinden die kon voldoen aan de noden van zijn toenmalige restaurant, le Café du Dome. Ondertussen is de kleine winkel in de Dansaertstraat uitgegroeid tot een multinational met 151 winkels in 19 landen en een omzet van 170 miljoen EUR.

De Verenigde Staten vormen de belangrijkste markt van het merk. In 1997 opende Alain Coumont zijn eerste winkel op het grondgebied van Uncle Sam en sindsdien groeit de Amerikaanse tak bliksemsnel. In 2007 waren er 24 winkels in de Verenigde Staten. Momenteel zijn er er 48, dus 23 meer dan in België. Het bedrijf realiseert er het grootste deel van zijn omzet (48 % van de verkoop, tegenover 13 % in België en 15 % in Engeland) en is niet van plan te stoppen nu het zo goed gaat. De hoofdzetel van Le Pain quotidien verhuisde overigens naar New York en de directeur-generaal van de onderneming, Vincent Herbert, vestigde zich ook in die stad om de evolutie van de Amerikaanse markt van nabij te volgen. “We waren van mening dat New York de ideale stad was om le Pain quotidien te herlanceren. New York is de hoofdstad van de moderne wereld. Ik ken geen andere plek die meer symbool staat voor dynamisme, energie, creativiteit en ambitie. En met le Pain quotidien zijn we het aan onszelf verplicht van ambitieus te zijn. Het is bovendien belangrijk je hoofdzetel te hebben in de geografische zone waar de verkoop er het snelst op vooruitgaat. Je moet zo dicht mogelijk bij die groei zitten om hem zo goed mogelijk in het oog te kunnen houden.”

In juni 2010 opende de groep dan ook een winkel midden in Central Park, wat voor sensatie zorgde in de Amerikaanse pers. Die operatie kostte bijna 1 miljoen USD, alleen al om het Mineral Spring cafe, de plaats die uiteindelijk werd gekozen, te restaureren.

Vincent Herbert beschrijft het Amerikaanse succes van het merk als volgt: “Die zeer Belgische waarden die wij uitvoeren zijn in bepaalde landen bijna volledig verdwenen. Het is geen toeval dat le Pain quotidien succesvol is in de grote onpersoonlijke Amerikaanse steden. De mensen zijn op zoek naar sereniteit, naar een plek waar ze zich geborgen voelen, een beetje zoals thuis.”

www.lepainquotidien.com

5 Gedragscode

5. Gedragcode

A. Communicatie en relaties

- Amerikanen staan bekend om hun stevige en lange handdruk. Toon van bij de eerste indrukken dat u zelfvertrouwen heeft en behoud het oogcontact met uw gesprekspartner.
- Tijdens die eerste ontmoeting richt u zich het best tot de ander met zijn titel, gevolgd door zijn achternaam.
- De meeste Amerikanen zullen u snel vragen hen met de voornaam, of zelfs met hun bijnaam, aan te spreken. Schrik daar niet van, het duidt geenszins op een te familiale omgangsvorm. Uw gesprekspartners zullen van u verwachten dat u hen hetzelfde voorstelt.
- Vaak is Engels de enige taal die Amerikanen spreken. Ze verwachten dan ook dat u de taal beheerst. Het kan dat uw gesprekspartners te snel voor u spreken. Aarzel in dat geval niet om hen attent te maken op uw probleem.
- Meestal vinden Amerikanen het niet leuk als er in een gesprek stiltes vallen. Het kan dan ook dat ze enkel blijven spreken om die stiltes op te vullen.

B. Vergaderingen

- "Time is money". Men verwacht van u dat u op tijd bent. Respect voor termijnen en afspraken is van cruciaal belang in de Amerikaanse zakenwereld.
- Sommige gesprekken kunnen tijdens een maaltijd plaatsvinden, maar dit is niet echt de gewoonte in de Verenigde Staten.
- Het kan dat u deelneemt aan informele gesprekken in de marge van de vergadering. Die gesprekken zijn belangrijk voor een ontspannen sfeer. Vaak gaan ze over sport of het weer.

C. Onderhandelen

- Amerikanen verliezen niet graag tijd. Schrik niet als ze snel naar de kern van de zaak gaan. Als u uw bedrijf moet voorstellen, wees dan direct en gebruik bij voorkeur feiten en cijfers die tot de verbeelding spreken.
- Het doel van onderhandelingen is vaak te komen tot een ondertekend contract of toch minstens een mondeling akkoord. Commerciële relaties hebben voorrang op persoonlijke relaties.
- Beslissingen worden genomen met respect voor de hiërarchie. Onderhandelingen in team zijn relatief zeldzaam.
- Het geven van geschenken is geen Amerikaanse gewoonte, maar zal op prijs worden gesteld. Geschenken worden meestal aan het einde van de vergadering gegeven, als de zaken afgerond zijn. Een typisch geschenk uit België of uw streek is het meest geschikt.

D. Visitekaartjes

- Aan het begin of het eind van een eerste ontmoeting is het de gewoonte van visitekaartjes uit te wisselen. Die uitwisseling verloopt echter minder formeel dan in andere landen, neem er dus geen aanstoot aan als uw kaartje snel in een portefeuille verdwijnt, dit is geenszins als belediging bedoeld.
- Aangezien Engels de enige taal in het land is, voorziet u dus het best in visitekaartjes in het Engels.

E. Varia

- Spreek bij voorkeur niet over politiek of religie vooraleer u uw gesprekspartner persoonlijk kent.
- Reizen, sport, werk en eten zijn enkele onderwerpen die de Amerikanen het vaakst aansnijden in informele gesprekken.
- De samenleving in de Verenigde Staten is uiterst gejuridiseerd. Vergeet niet de ondersteuning van een advocaat te vragen als u zaken doet met Amerikanen.

6 Nuttige adressen

6. Nuttige adressen

6.1. In België

Flanders Investment & Trade (F.I.T.)

Gaucheretstraat 90
1030 Brussel

Tel. + 32 2 504 87 11

Fax + 32 2 504 88 99

E-mail info@fitagency.be

Website www.flandersinvestmentandtrade.be

Brussel Export

Louizalaan 500, bus 4
1050 Brussel

Tel. + 32 2 800 40 00

Fax + 32 2 800 40 01

E-mail infos@brussels-export.irisnet.be

Website www.brussels-export.be

Agence wallonne à l'Exportation et aux Investissements étrangers (A.W.E.X.)

Sainteletteplein 2
1080 Brussel

Tel. + 32 2 421 82 11

Fax + 32 2 421 87 87

E-mail mail@awex.be

Website www.awex.be

Ambassade van de Verenigde Staten in België

Ambassadeur: Z.E. Howard W. Gutman

Regentlaan 27
1000 Brussel

Tel. +32 2 811 40 00

Fax +32 2 811 45 00

E-mail usvisabrussels@state.gov

Website <http://belgium.usembassy.gov>

Consulaire afdeling van de Ambassade van de Verenigde Staten in België

Consul: David W. Seckler

Regentlaan 27
1000 Brussel

Tel. +32 2 811 43 00

E-mail usvisabrussels@state.gov

Website <http://belgium.usembassy.gov>

Commercieel en politiek departement van de Ambassade van de Verenigde Staten in België

Adviseur voor economie en handel: Steven H. Fagin

Regentlaan 27
1000 Brussel

Tel. +32 2 811 46 00

Fax +32 2 512 36 44

E-mail office.brussels@NOSPAM.trade.gov

Website www.buyusa.gov/belgium/en

Permanente vertegenwoordiging van de Verenigde Staten bij de Europese Unie

Ambassadeur: Z.E. William E. Kennard

Zinnerstraat 13
1000 Brussel

Tel. +32 2 811 41 00

Fax +32 2 811 51 54

E-mail useupa@state.gov

Website <http://useu.usmission.gov>

Amerikaanse Kamer van Koophandel in België

Handelsstraat 41
1000 Brussel

Tel. +32 2 513 67 70

Fax +32 2 513 35 90

E-mail gchamber@amcham.be

Website www.amcham.be

6.2. In de Verenigde Staten

Belgische Ambassade in de Verenigde Staten

Ambassadeur: Z.E. Jan Matthysen

Consul: dhr. Elie Loos

3330, Garfield Street N.W.
20008 Washington DC

Tel. +1 202 333 6900

Fax +1 202 333 3079

E-mail Washington@diplobel.fed.be

Website www.diplobel.us

Consulaat-generaal in Atlanta

Consul-generaal: Benoît Standaert

230, Peachtree Street NW, Suite 2710
30303 Atlanta

Tel. +1 404 659 2150

Fax +1 404 659 8474

E-mail Atlanta@diplobel.fed.be

Website www.diplobel.us

Consulaat-generaal in Los Angeles

Consul-generaal: Geert Criel

6100, Wilshire Boulevard, Suite 1200
90048 Los Angeles

Tel. +1 323 857 1244

Fax +1 323 936 2564

E-mail LosAngeles@diplobel.fed.be

Website www.diplomatie.be/losangeles

Consulaat-generaal in New York

Consul-generaal: Herman Portocarero

1065, Avenue of the Americas, 22th Floor
10018 New York

Tel. +1 212 586 5110

Fax +1 212 582 9657

E-mail NewYork@diplobel.fed.be

Website www.diplomatie.be/newyork

Permanente vertegenwoordiging van België bij de Verenigde Naties in New York

Permanent vertegenwoordiger: Jan Grauls

885 East, One Dag Hammarskjöld Plaza, 47th Street, 41st Floor
10017 New York

Tel. +1 212 378 6300

Fax +1 212 681 7618

E-mail NewYorkUN@diplobel.fed.be

Website www.un.int/belgium

Ereconsulaat in Baltimore

799, Cromwell Park Drive, Suite A Glen Burnie
c/o John S. Connor, Inc.
21061 Baltimore

Tel. +1 410 863 0255

Fax +1 410 863 1377

E-mail leec@jsconnor.com

Ereconsulaat in Boston

1, Lincoln Street, State Street global Advisors, 27th Floor
02111 Boston

Tel. +1 617 779 8700

Fax +1 617 988 6682

E-mail boston@diplobel.org

Ereconsulaat in Chicago

1713, West Beach Avenue
60722 Chicago

Tel. +1 847 214 4670

Fax +1 847 787 5486

E-mail paulvanhalteren@sbcglobal.net

Ereconsulaat in Cincinnati

312 Walnut Street, Suite 1400
c/o Thompson Hine
45202 Cincinnati

Tel. +1 513 352 6700

Fax +1 513 241 4771

E-mail Paul.Allaer@thompsonhine.com

Ereconsulaat in Dallas

1308, Danbury Drive Mansfield
76063 Dallas

Tel. +1 817 229 4259

Fax +1 817 568 7131

E-mail abens@alumni.unthsc.edu

Ereconsulaat in Denver

1900, Wazee Street, Suite 300
80202 Denver

Tel. +1 303 295 9703

Fax +1 303 295 9701

E-mail denver@diplobel.org

Ereconsulaat in Detroit

30, Edgemere Road Grosse Pointe Farms
48236 Detroit

Tel. +1 313 530 4436

Fax +1 313 881 1004

E-mail davidcornillie@sbcglobal.net

Ereconsulaat in Honolulu

707, Richardstreet, Suite 600
96813 Honolulu

Tel. +1 808 533 3999

Fax +1 808 533 0144

E-mail honolulu@diplobel.org

Ereconsulaat in Houston

2009, Lubbock Street
c/o The Crispin Company
77007 Houston

Tel. +1 713 426 3933

Fax +1 713 224 1120

E-mail consubelhou@crispinco.com

Ereconsulaat in Kansas City

1411 East, 104th Street, Suite 100
64131 Missouri

Tel. +1 816 898 5147

Fax +1 816 942 0006

E-mail dbarber@kcattorneys.net

Ereconsulaat in Lawrence

41, Causeway
11559 Lawrence

Tel. +1 516 371 2323

Fax +1 516 371 6664

Ereconsulaat in Louisville

1009 South, 4th Street
40203 Louisville

Tel. +1 502 584 8583

Fax +1 502 584 1826

E-mail louisville@diplobel.be

Ereconsulaat in Miami

261 NE 1st Street, Suite 230
33132 Miami

Tel. +1 305 377 1368

Fax +1 305 428 3013

E-mail consubel_miami@earthlink.net

Ereconsulaat in Milwaukee

555 East, Wells Street, Suite 1900
53202 Milwaukee

Tel. +1 414 978 5532

Fax +1 414 223 5000

E-mail ebridge@whdlaw.com

Ereconsulaat in Moline

John Deere Road, 4101, 60th Street
61266-1244 Moline

Tel. +1 309 743 1856

E-mail Moline@diplobel.be

Ereconsulaat in New Orleans

4500, One Shell Square
70139 New Orleans

Tel. +1 504 585 0151

Fax +1 504 566 0210

E-mail neworleans@diplobel.be

Ereconsulaat in Philadelphia

1701, Market Street
19103 Philadelphia

Tel. +1 215 963 5092

Fax +1 215 963 5092

E-mail philadelphia@diplobel.org

Ereconsulaat in Phoenix

2944 North, 44th Street, Suite 200
85018 Phoenix

Tel. +1 602 852 3870

Fax +1 602 852 3878

E-mail phoenix@diplobel.org

Ereconsulaat in Pittsburgh

800, North Bell Avenue,
Carnegie Office Park IV, Suite 290
15106 Pittsburgh

Tel. +1 412 279 2121

Fax +1 412 279 6426

E-mail Pittsburgh@diplobel.be

Ereconsulaat in Portland

2121 NW, Front Avenue
97209 - 1834 Portland

Tel. +1 503 226 2121

Fax +1 503 226 9636

E-mail portland@diplobel.org

Ereconsulaat in Saint Paul Minneapolis

283 South, Mississippi River Blvd. Saint Paul
55105 Minneapolis

Tel. +1 651 699 2528

Fax +1 651 699 4821

E-mail St.Paul@diplobel.be

Ereconsulaat in Salt Lake City

47 East, South Temple
84150 Salt Lake City

Tel. +1 801 240 6642

Fax +1 801 240 3698

E-mail saltlakecity@diplobel.org

Ereconsulaat in San Antonio

106 South, St. Mary Street, Suite 200
78205 San Antonio

Tel. +1 210 271 0630

Fax +1 210 225 1951

E-mail SanAntonio@diplobel.be

Ereconsulaat in San Diego

Post Office Box 130051 Carlsbad
92013 San Diego

Tel. +1 760 943 9121

Fax +1 760 943 9121

E-mail sandiego@diplobel.org

Ereconsulaat in San Francisco

1663, Mission Street, Suite 400
94103 San Francisco

Tel. +1 415 861 9910

Fax +1 415 861 9801

E-mail sanfrancisco@diplobel.org

Ereconsulaat in San Juan de Puerto Rico

14, Calle San Sebastian Viego
00901 San Juan de Porto Rico

Tel. + 787 883 2570

Fax + 787 883 3244

E-mail SanJuan@diplobel.org

Ereconsulaat in Seattle

2200, Alaska Way,
The World Trade Center Suite 470
98121 Seattle

Tel. +1 206 728 5145

Fax +1 206 770 7923

E-mail seattle@diplobel.org

Ereconsulaat in Virginia Beach

1023, Laskin Road K
23451 Virginia Beach

Tel. +1 757 422 5571

Fax +1 757 491 1845

E-mail Almimi@earthlink.net

Flanders Investment and Trade

Economisch en handelsattaché in Atlanta:

dhr. Ludwig VAN DEN BOSSCHE

235, Peachtree Street NE, Suite 810
30303 Atlanta

Tel. +1 404 659 9611

Fax +1 404 659 9461

E-mail atlanta@fitagency.com

Directeur van het bureau in Chicago:

dhr. Claude STOMP

150 North Waker Drive, Suite 2100
60606 Chicago

Tel. +1 312 251 0622

Fax +1 312 251 0624

E-mail chicago@fitagency.com

Economisch en handelsattaché in Los Angeles:

mevr. Tonia VAN DE VYVER

6100 Wilshire Boulevard, suite 1200
90048 Los Angeles

Tel. +1 323 857 0842

Fax +1 323 938 4024

E-mail losangeles@fitagency.com

Attaché ICT-technologie in San Francisco:

mevr. Annik BOUQUET

155 Montgomery Street, suite 204
94104 San Francisco

Tel. +1 415 546 5255

Fax +1 415 546 3144

E-mail sanfrancisco@fitagency.com

Economisch en handelsattaché in New York:

dhr. Marc STRUYVELT

620, 8th avenue, 44th Floor
10018 New York

Tel. +1 212 664 0930

Fax +1 212 664 0944

E-mail newyork@fitagency.com

Technologieattaché biotechnologie in New York:

dhr. Jan WAUTERS

620, 8th Avenue, 44th Floor
10018 New York

Tel. +1 212 664 0930

Fax +1 212 664 0944

E-mail newyork@fitagency.com

Brussel Export

Economisch en handelsattaché bij het Consulaat-generaal in New York: dhr. Luc LIPPENS

1065, Avenue of the America, 22th Floor

Tel. +1 212 399 8522

Fax +1 212 399 8517

E-mail brusselsusa@msn.com

Website www.brussels-usa.com

Brussel Export kan ook rekenen op de economische en handelsattachés van het AWEX (Eric BLETARD en Bernard GEENEN) en FIT (Ludwig VAN DEN BOSSCHE en Tonia VAN DE VYVER).

Agence wallonne à l'Exportation et aux Investissements étrangers in de Verenigde Staten

Trade and Investment Commissioner bij het Consulaat-generaal in Atlanta: Ms. Djazia FILOSO

Wallonia Trade Office, c/o Consulate General of Belgium

Peachtree Center North Tower Suite 820

225, Peachtree Street, NE

Atlanta, GA - 30303 - USA

Tel. +1 404 584 2002

Fax +1 404 584 2004

E-mail atlanta@awex-wallonia.com

Website www.belgiantrade.org

Trade and Investment Commissioner bij het Consulaat in Chicago: mevr. Martine LECLERCQ

Wallonia Trade Office, c/o Belgian Consulate

333, North Michigan Avenue- Suite 905

Chicago, IL – 60601 - USA

Tel. +1 312 357 0992

Fax +1 312 357 1076

E-mail chicago@awex-wallonia.com

Website www.belgiantrade.org

Business Development Investments Northern & Eastern USA bij het Consulaat in Chicago:

dhr. Jean-Pierre VASAUNE

Wallonia Trade Office, c/o Belgian Consulate

333, North Michigan Avenue- Suite 905

Chicago, IL – 60601-4186 - USA

Tel. +1 312 961 7738

Fax +1 312 357 1076

E-mail jpvasaune@investinwallonia.be

Website www.investinwallonia.be

Trade and Investment Commissioner bij het Consulaat-generaal in New York: mevr. Edith MAYEUX

Wallonia Trade and Investment Agency,
c/o Consulate General of Belgium

1065, Avenue of the Americas, 22nd Floor

New York, NY – 10018 - USA

Tel. +1 212 247 6351

Fax +1 212 247 6392

E-mail edith.mayeux@belgiantrade.net
newyork@awex-wallonia.com

Website www.belgiantrade.org

Trade and Investment Commissioner in San Francisco:

dhr. Frédéric DELBART

Belgian Trade Commission, Wallonia Office

155, Montgomery Street, suite 207

San Francisco, CA – 94104 - USA

Tel. +1 415 546 5255

Fax +1 415 546 3144

E-mail sfo@belgiantrade.org
sanfrancisco@awex-wallonia.com

Website www.belgiantrade.org

Trade and Investment Commissioner bij de Belgische Ambassade in Washington DC: dhr. Bernard GEENEN

Wallonia Trade and Economic Office, c/o Embassy of Belgium

3330 NW, Garfield Street

Washington, DC – 20008 - USA

Tel. +1 202 625 5852

Fax +1 202 625 6252

E-mail awexdc@gmail.com , WASHINGTON@awex-wallonia.com

Trade and Investment Commissioner in Houston:
 dhr. Eric BLETARD

Belgian Trade Commission,
 Wallonia-Brussels Office
 5300, Memorial Drive, Suite 625
 Houston, TX – 77007 - USA

Tel. +1 713 863 1110

Fax +1 713 863 1112

E-mail houston@awex-wallonia.be

Website www.belgiantrade.org

Invest in America

Directeur: Aaron Brickman

1401 Constitution Avenue
 20230 Washington

Tel. +1 202 482 5199

Fax +1 202 482 3643

E-mail aaron.brickman@trade.gov

Website www.investinamerica.gov

Wereldbank

1818 NW, H Street
 20433 Washington

Tel. +1 202 473 1000

Fax +1 202 477 6391

Website www.worldbank.org

**Delegatie van de Europese Unie
 in de Verenigde Staten**

Ambassadeur: Z.E. João Vale de Almeida

2175 NW, K Street
 20037 Washington

Tel. +1 202 862 9500

Fax +1 202 429 1766

E-mail ann.sweeney@eeas.europa.eu

Website www.eurunion.org/eu

Belgisch-Amerikaanse Kamer van Koophandel

1177, Avenue of the Americas, 8th Floor
 10036 New York

Tel. +1 212 541 0779

E-mail info@belcham.be

Website www.belcham.org

U.S. Department of Commerce

Secretaris voor handel: Gary Locke

1401 NM, Constitution Avenue
 20230 Washington

Tel. +1 202 482 2000

Fax +1 202 482 2741

E-mail TheSec@doc.gov

Website www.doc.gov

6.3. Nuttige websites

Portaalsite van de regering van de Verenigde Staten

www.usa.gov

President van de Verenigde Staten

www.whitehouse.gov

Vice-president van de Verenigde Staten

www.whitehouse.gov/administration/vice-president-biden

Amerikaanse Senaat

www.senate.gov

Amerikaans Congres (Huis van Afgevaardigden)

www.house.gov

Hooggerechtshof van de Verenigde Staten

www.supremecourt.gov

Amerikaans Hof voor internationale handel

www.cit.uscourts.gov

Portaalsite van de regering van de gefedereerde staten

www.usa.gov/Agencies/State_and_Territories.shtml

Ministerie van Landbouw

www.usda.gov

Ministerie van Handel

www.commerce.gov

Ministerie van Defensie

www.defense.gov

Ministerie van Onderwijs

www.ed.gov

Ministerie van Energie

www.energy.gov

Ministerie van Gezondheid

www.hhs.gov

Ministerie van Binnenlandse veiligheid

www.dhs.gov

Ministerie van Huisvesting en Stedenbouw

www.hud.gov

Ministerie van Justitie

www.justice.gov

Ministerie van Arbeid

www.dol.gov

Department of States

www.state.gov

Ministerie van Binnenlandse aangelegenheden

www.doi.gov

Ministerie van Financiën

www.treasury.gov

Ministerie van Transport

www.dot.gov

Ministerie van Veteranen

www.va.gov

Federal Reserve (Amerikaanse Centrale Bank)

www.federalreserve.gov

Nationaal Bureau voor Statistiek

www.census.gov

Food and Drug Administration

www.fda.gov

U.S. Patent and Trademark Office

www.uspto.gov

Environment Protection Agency

www.epa.gov

U.S. Customs and Border Protection

www.cbp.gov

**Repertorium van Amerikaanse Kamers
van Koophandel**

www.uschamber.com/chambers/directory/default

7 Quellen

7. Bronnen

Flanders Investment and Trade	www.flanderstrade.be
Brussel Export	www.brussel-export.be
Agence Wallonne à l'Exportation et aux Investissements Étrangers	www.awex.be
F.O.D. Buitenlandse Zaken	www.diplomatie.be
Central Intelligence Agency	www.cia.gov
Viewswire	www.viewswire.com
Wereld Economisch Forum	www.weforum.org
International Monetair Fonds	www.imf.org
Wereldbank	www.worldbank.org
Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling	www.oecd.org
Eurostat	epp.eurostat.ec.europa.eu
NL EVD Internationaal	www.evd.nl
Britse Kamer van Koophandel	www.uktradeinvest.gov.uk
Zwitserse economische diensten	www.osec.ch
National Delcrederedienst	www.ondd.be
New Zealand Trade and Enterprise	www.nzte.govt.nz
Australian Trade Commission	www.austrade.gov.au
Kwintessential	www.kwintessential.co.uk
Market Access Database	www.doingbusiness.org
Wereldhandelsorganisatie	www.wto.org
Business Monitor International	www.businessmonitor.com
The Financial Times	www.ft.com
Ernst and Young	www.ey.com
Biotechnology Industry Organization	www.bio.org

Agentschap voor Buitenlandse Handel

Montoyerstraat 3
1000 Brussel

Tel : + 32 2 206 35 11

www.abh-ace.be

Flanders Investment and Trade

Gaucheretstraat 90
1030 Brussel

Tél. + 32 2 504 87 11

www.flanderstrade.be

Bruxelles Export

Louizalaan 500, bus 4
1050 Brussel

Tél. + 32 2 800 40 00

www.bruxelles-export.be

Agence Wallonne à l'Exportation et aux Investissements Etrangers

Sainteletteplein 2
1000 Brussel

Tél. + 32 2 421 82 11

www.awex.be

Verantwoordelijk uitgever: Fabienne L'Hoost

Auteur: François Bries

Grafische vormgeving en uitvoering:
Image Plus - communication corporate

Gedrukt op papier met een FSC-label

Deze statistische nota is ook beschikbaar op de website van het Agentschap voor Buitenlandse Handel: www.abh-ace.be

Hoewel alles in het werk werd gesteld om nauwkeurige en actuele informatie te geven, kunnen noch het Agentschap voor Buitenlandse handel, noch zijn partners (Flanders Investment and Trade, Agence Wallonne à l'Exportation en Brussels Export) verantwoordelijk worden gesteld voor fouten, weglatingen en leugenachtige verklaringen. Ze kunnen evenmin verantwoordelijk worden gesteld voor het gebruik of de interpretatie van de informatie in deze studie. Deze studie heeft niet de bedoeling advies te verstrekken.

Datum van publicatie: mei 2011